БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 83 (574)
27 АПРЕЛЬ ЖУМА 1956 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

СССР ТАРАҚҚИЁТИНИНГ 1951—1955 ЙИЛЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН БЕШИНЧИ БЕШЙИЛЛИК ПЛАНИНИНГ ПАРТИЯ XIX С'ЕЗДИ ТОМОНИДАН ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН ТОПШИРИҚЛАРИ МУВАФФАҚИЯТЛИ БАЖАРИЛДИ, КЎПГИНА ЭНГ МУҲИМ КЎРСАТКИЧЛАР БЎЙИЧА ЭСА АНЧА ОШИРИБ БАЖАРИЛДИ.

СССР ТАРАҚҚИЁТИ БЕШИНЧИ БЕШЙИЛЛИК ПЛАНИ ТОПШИРИҚЛАРИНИНГ МУВАФФАҚИЯТЛИ БАЖАРИЛГАНЛИГИ МАМЛАКАТИМИЗНИНГ КОММУНИЗМ САРИ РИВОЖЛАНИБ БОРИШ ЙЎЛИДА КАТТА ҚАДАМ БЎЛДИ ВА СОЦИАЛИСТИК ЖАМИЯТНИНГ БУЮК ИЖОДИЙ КУЧИНИ ҲАМДА СОЦИАЛИСТИК ХЎЖАЛИК СИСТЕМАСИНИНГ КАПИТАЛИСТИК ХЎЖАЛИК СИСТЕМАСИГА НИСБАТАН УСТУНЛИГИНИ ЯНА БИР МАРТА НАМОЙИШ ҚИЛИБ КЎРСАТДИ.

СССР тараққиётининг 1951—1955 йилларга мўлжалланган бешинчи бешйиллик планининг бажарилиш якунлари тўғрисида

СССР Министрлар Советининг халқ хўжалигини перспектив планлаштириш Давлат комиссияси ва СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг ахбороти

СССР тараққиётининг 1951—1955 йилларга мўлжалланган бешинчи бешйиллик планининг партия XIX с'езди томонидан қабул қилинган топшириқлари муваффақиятли бажарилди. кўпгина энг муҳим кўрсаткичлар бўйича эса анча ошириб бажарилди.

Бешинчи бешйиллик планнинг бажарилиши натижасида Совет Иттифоқи халқ хўжалиги тараққиётининг урушдан авалги даражасидан ғоят ўзиб кетди. 1955 йилда саноат маҳсулоти 1940 йилдагига нисбатан 3,2 баравар кўпроқ ишлаб чиқарилди; шу блан бирга ишлабчиқариш воситалари ишлаб чиқариш 3,9 баравар кўпайди. Оғир индустриянинг муваффақиятли суратда ривожланганлиги ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг ортганлиги бешйилликнинг охирига келиб, халқ исте'моли буюмлари ишлаб чиқаришни урушдан аввалдагига нисбатан 2 баравардан зиёд кўпайтиришни та'минлади. Аҳолининг жон бошига маҳсулот ишлаб чиқариш миқдори жиҳатдан СССР энг тараққий этган капиталистик мамлакатлардан ҳали кейинда қолаётган бўлса ҳам, саноат маҳсулотининг кўпгина энг муҳим турларини ишлаб чиқариш жиҳатидан СССР Европадаги барча мамлакатлардан кўп даражада ўзиб кетди.

Бешинчи бешйилликда давлат томонидан сарфланган капитал маблағларнинг умумий ҳажми (1955 йил 1 июльдаги нархларда) урушдан аввалги барча бешйилликлардаги 322 миллиард сўм ўрнига 594 миллиард сўмни ташкил этди ва тўртинчи бешйилликда сарфланган капитал маблағларнинг ҳажмига нисбатан 91 процент кўпайди.

Бешинчи бешйиллик даврида совет халқининг турмуш даражаси анча кўтарилди. 1955 йилда СССРнинг миллий даромади 1940 йилдагига нисбатан 2,8 баравар ортиқ бўлди. Шу давр ичида давлат ва кооператив савдосидаги чакана товар обороти 2 баравардан зиёд ортди.

Бешинчи бешйилликда СССР нинг ташқи савдоси ривожланаборди. 1955 йилда ташқи савдо обороти 1950 йилдагига нисбатан қарийб икки марта кўпайди. Шу блан бирга СССРдан машина ва асбоб-ускуналар, шунингдек қора ва рангли металлар чиқариш беш йил ичида 2,7 баравар ортди. СССР ташқи савдо-сотиқ қилаётган мамлакатларнинг доираси анча кенгайди.

Халқ хўжалигининг айрим тормоқлари бўйича, халқнинг моддий фаровонлигини ошириш, соғлиғини сақлаш ва маданий савиясини кўтариш бўйича бешинчи бешйиллик планнинг бажарилиши қуйидагича характерланади.

I. Саноат соҳасида

1. Бешинчи бешйиллик планнинг саноат ишлабчиқариши даражасини тахминан 70 процент ошириш юзасидан берган топшириқлари муддатдан илгари, 4 йилу 4 ой очида бажарилди. 1955 йилда саноат ишлабчиқаришининг ҳажми 1950 йилдагига нисбатан 85 процент кўпайди. Шу блан бирга ишлабчиқариш воситалари («А» группа) ишлаб чиқариш беш йил мобайнида 91 процент ва исте'мол буюмлари («Б» группа) ишлаб чиқариш 76 процент ортди.

Бешйиллик планнинг саноат маҳсулотининг энг муҳим турларини — пўлат, қора металлар прокати, алюминий ишлаб чиқариш, кўмир, нефть, торф, сланец, электр қуввати, машинасозлик маҳсулоти ва металл ишлаш, автомобильлар, тракторлар, кальцийланган сода, цемент, шифер, текис ойна, қоғоз, шерсть газлама, консервалар ва бошқа маҳсулот турларини ишлаб чиқаришни кўпайтириш юзасидан берилган топшириқлари тўла ва ошириб бажарилди. Шу блан бирга маҳсулотнинг айрим турлари бўйича бешйиллик план топшириқлари тўла бажарилмади.

2. 1951—1955 йилларда саноатга сарфланган капитал маблағлар ҳажми 1946—1950 йилларда сарфланган капитал маблағлар ҳажмидан қарийб 2 баравар кўпайди.

Бешинчи бешйиллик мобайнида уч мингдан ортиқ янги йирик саноат корхоналари қурилди ва ишга туширилди. Ишлаб турган корхоналарда агрегатларни реконструкция қилиш, ишлабчиқаришни механизациялаштириш ва интенсивлаштириш, асбоб-ускуналарни алмаштириш ёки янгиларини ўрнатиш ва бошқа хилдаги ташкилий-техника тадбирларини амалга ошириш ҳисобига ишлабчиқариш қувватлари оширилди. Аммо, саноатнинг кўпгина тормоқларида капитал қурилиш ҳисобига ишлабчиқариш қувватларини ишга тушириш плани анча бажарилмай қолди.

Саноатнинг барча тормоқларидаги техника даражаси ўсди, ишлабчиқариш процессларини автоматлаштириш оширилди, кўп меҳнат талаб этадиган оғир ишларни механизациялаш даражаси кўтарилди, юқори унумли янги машина ва механизмлар, илғор технология процесслари ва ишлабчиқаришни ташкил қилишдаги илғор методлар жорий қилинди. Тинчлик мақсадларида атом энергиясидан фойдаланишга киришилди. Шу блан бирга техникани тараққий эттириш сур'атлари етарли бўлмади, янги техника етарли даражада жадаллик блан ишлаб чиқилмади ва халқ хўжалигига суст жорий қилинди.

3. Бешинчи бешйиллик мобайнида ишлабчиқарувчи кучларни жойлаштириш бирмунча яхшиланди. Саноатни хомаш'ё ва ёқилғи манба'ларига янада яқинлаштириш мақсадида шарқий районларда қурилиш янада тез сур'атлар блан амалга оширилди. 1951—1955 йилларда Урал районларида сарфланган капитал маблағларнинг умумий ҳажми тўртинчи бешйилликдагига нисбатан 2,2 баравар, Ғарбий Сибирьда 2,3 баравар, Шарқий Сибирьда 2,1 баравар, Ўрта Осиё ва Қозоғистонда 2,2 баравар ортди.

Шу блан бирга бешйиллик планнинг саноат корхоналарини географик жиҳатдан жойлаштиришни яхшилаш юзасидан берган топшириқлари бирқанча тормоқларда қониқарсиз бажарилди. Кўп миқдорда ёқилғи ва энергетика ресурсларига эга бўлган Сибирь районларида электр қувватини ва ёқилғини кўп ишлатадиган ишлабчиқариш корхоналари суст ривожланди. Шарқий районларда енгил ва озиқ-овқат саноатини ривожлантириш етарли сур'атлар блан амалга оширилмади. Бу ҳол халқ исте'моли товарларини СССРнинг Европа қисмидан ортиқча ташиб келтиришларга сабаб бўлди.

СССРнинг Европа қисмидаги районларда ёқилғи саноати тараққиёти ва гидроэлектростанциялар қурилиши ана шу районлар хўжалигининг ёқилғи ва электр қувватига бўлган ва ўсиб борган эҳтиёжларидан кейинда қолди.

4. **Қора металлургия** соҳасида бешйиллик планнинг пўлат ва прокат ишлаб чиқариш юзасидан берган топшириқлари ошириб бажарилди, чўян бўйича берилган топшириқлар эса бирмунча бажарилмай қолди. 1955 йилда 33 миллион тонна чўян, 45 миллион тонна пўлат ва 35 миллион тонна прокат ишлаб чиқарилди. Пўлат қуйиш 1950 йилдагига нисбатан бешйиллик планда кўрсатилган 62 процент ўрнига 66 процент кўпайди, прокат ишлаб чиқариш 64 процент ўрнига 69 процент ортди ва чўян қуйиш бешйиллик планда кўрсатилган 76 процент ўрнига 74 процент кўпайди.

Қалин пўлат ишлаб чиқариш беш йил ичида 88 процент, майда сортли пўлат ишлаб чиқариш 2 баравар, катанкалар ишлаб чиқариш 2,1 баравар, зангламайдиган пўлат ишлаб чиқариш 2,8 баравар ва трансформатор пўлати ишлаб чиқариш 2,3 баравар кўпайди.

Прокатнинг сортлари кўпайди. Ўтган бешйиллик мобайнида металлурглар пўлатнинг салкам 150 та янги маркасини ишлаб чиқардилар. Аммо, металлнинг халқ хўжалиги учун керакли ва энг тежамли янги профильлари ва маркаларини ишлаб чиқариш суст ўзлаштирилди.

Қора металлургия корхоналарида металлургия процессларини интенсивлаштириш, металлургия агрегатларини автоматлаштириш ва кўп меҳнат талаб этадиган оғир ишларни механизациялаштириш соҳасидаги ишлар давом эттирилди. 1955 йилда домна печьларининг фойдали ҳажмини ишлатиш коэффициенти 1950 йилдагига нисбатан 22 процент ортди, мартен печи майдонининг 1 квадрат метридан бир суткада олинган пўлатнинг ўртача миқдори 22 процент кўпайди. Шу блан бирга металлургия процессларини интенсивлаштириш учун кислороддан фойдаланиш доираси суст кенгайтирила борилди, конлардаги ишларни комплекс механизациялаштириш суст жорий қилинди.

Бешинчи бешйилликда чўян, кокс, темир рудаси ва қора металлар прокати бўйича ишлабчиқариш қувватларини ишга тушириш тўртинчи бешйилликда ишга туширилган қувватлардан ортиб кетди, лекин белгиланган топшириқлар анча бажарилмай қолди. Жануб, Урал, Сибирь ва Марказий районларда, шунингдек Закавказье районлари ва Шимолий районларда қора металлургия тобора ривожланди. Закавказье металлургия заводини ва Боку трубопрокат заводини қуриш асосан тамомланди, Череповецк металлургия заводида ва Орск-Халиловск металлургия комбинатида биринчи домна печьлари ишга туширилди.

5. **Рангли металлар** ишлаб чиқариш бешинчи бешйилликда анча ўсди. 1955 йилда тозаланган мис ишлаб чиқариш 1950 йилдагига нисбатан 53 процент, алюминий ишлаб чиқариш 2,8 баравар, қўрғошин ишлаб чиқариш 2,3 баравар, рух ишлаб чиқариш 2 баравар, никель ишлаб чиқариш 37 процент кўпайди. Шу блан бирга бирқанча рангли металлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш юзасидан берилган топшириқлар бажарилмай қолди.

Рангли металлар ишлаб чиқаришдаги ўсишнинг анча қисмига ишлаб турган корхоналарни кенгайтириш, технология процессларини интенсивлаштириш ва ишлабчиқариш қувватларидан фойдаланишни яхшилаш йўли блан эришилди. Бешинчи бешйилликда юқори частотали металлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди ва ташкил қилинди, юқори маркали металлар чиқариш салмоғи ошди. Кон ишларини механизациялаштириш даражаси кўтарилди. 1955 йилда рангли металлургия конларида руда ва тош-тупроқни чиқариб олиш ишлари 1950 йилдаги 45 процент ўрнига 74 процент, тозалаш ишлари олиб бориладиган забойлардан рудаларни етказиб бериш 1950 йилдаги 65 процент ўрнига 92 процент механизациялаштирилди. Лекин шунга қарамай кон-руда корхоналарида қўл меҳнатидан ҳали ҳам анча кўп миқдорда фойдаланилмоқда. Рудаларни саралаш корхоналари ва металлургия корхоналаридаги агрегатларнинг ишларини автоматлаштириш соҳасидаги тадбирлар, шунингдек хомаш'ёдан комплекс фойдаланишни та'минлаш ва рангли ҳамда нодир металларнинг нобуд бўлишини камайтириш мақсадида рангли металлургия корхоналарини қўшимча равишда ускуналаш соҳасидаги ишлар етарли даражада амалга оширилмади.

6. **Электрлаштириш соҳасида** бешйиллик планнинг электр қуввати ишлаб чиқариш ҳақидаги топшириғи ошириб бажарилди. 1955 йилда 170 миллиард киловатт-соат электр қуввати ёки 1950 йилдагига нисбатан 87 процент кўпроқ электр қуввати ишлаб чиқарилди.

Бешйиллик мобайнида район гидроэлектростанцияларида 2.534 минг киловатт миқдоридаги қувват ишга туширилди. Каховка ГЭСининг биринчи навбати муддатидан олдин қурилиб, эксплуатацияга топширилди. 1955 йилда дун'ёдаги энг йирик гидроэлектростанцияларнинг бири бўлган Куйбишев ГЭСидаги биринчи агрегат саноатга электр қуввати берабошлади; 400 минг вольтли Куйбишев — Москва линияси қурилди.

Сталинград, Новосибирск ва Бухтарма гидроэлектростанциялари қурилиши, шунингдек Ангара дар'ёсида Иркутск ГЭСи қурилиши кучайтириб юборилди.

Уралда, Кузбассда, Жанубда, Марказда ва мамлакатнинг бошқа районларида йирик теплоэлектростанциялар қурилди ва ишга туширилди. Бу электростанцияларда пар турбиналари ва юқори параметрли пар қозонлари ўрнатилди.

Шаҳарларни ва саноат корхоналарини теплофикация қилиш учун 23 район теплоэлектроцентрали қуриб ишга туширилди. Район электростанцияларидаги теплофикация агрегатларининг қуввати беш йил ичида 2 баравардан зиёд ортди.

Дун'ёда биринчи бўлган ва 5.000 киловатт қувватга эга бўлган саноат атом электростанцияси ишга туширилди.

Барча район гидроэлектростанцияларида агрегатларни бошқаришни автоматлаштириш тугалланди, тепловой электростанцияларда автоматлаштириш ва энергетика системаларидаги диспетчерлик пунктларини, гидроэлектростанцияларни ва подстанцияларни телемеханизация қилиш амалга оширилди. Шу блан бирга тепловой электростанцияларда, хусусан ёқилғи хўжалигида кўп меҳнат талаб этадиган ёрдамчи ишлар етарли даражада механизация қилинмади.

Мамлакатни электрлаштириш анча ўсганлигига қарамай, бешинчи бешйилликда энергетика хўжалигининг саноат ишлабчиқаришининг ўсишига нисбатан тезроқ ривожланишига эришилмади. Электростанцияларни ишга тушириш ҳақидаги топшириқлар гидроэлектростанциялар қурилишининг орқада қолиши сабабли бажарилмай қолди. Электр ва тепловой шохобчалар қурилиши ҳам кейинда қолди. Бирқанча энергетика системаларида электр қувватларининг зарур резервлари вужудга келтирилмади, мамлакатнинг айрим районларида электр қувватининг етишмаганлиги сезилди.

7. Бешйиллик планнинг **нефть** чиқаришни кўпайтириш ҳақидаги топшириғи ошириб бажарилди. 1955 йилда 71 миллион тонна нефть чиқарилди. Бу эса 1950 йилда чиқарилган нефть миқдоридан 87 процент ортиқдир.

Нефть саноатини тез сур'атлар блан ривожлантиришга кўп нефть берадиган янги конларни топиш ва уларни саноат усулида ишлаш асосида ва нефть конларини эксплуатация қилишдаги прогрессив методларни кенг қўлланиш асосида эришилди. Волга бўйи ва Урал районларининг умуман нефть чиқаришдаги салмоғи 1950 йилдаги 29 процентдан 1955 йилда 57 процентгача ортди. Қатлам босимини сақлаб туриш учун нефть қатламларига сув бостириш усули кенг ривожланди. Эксплуатацион пармалаш тезлиги бешйиллик мобайнида 42 процент ва разведка мақсадида пармалаш тезлиги 46 процент ортди ва шу блан бирга нефть қудуқларининг ўртача чуқурлиги анча ортди. Нефть қудуқларини прогрессив турбина усули блан пармалаш даражаси умумий пармалаш ҳажмига нисбатан 83 процентга етди.

Аммо, нефть чиқаришни янада кўпайтириш учун мавжуд резервлардан етарли даражада фойдаланилмади. Қатламларни гидравлик усулда қисиб нефть чиқариш методлари ва эски нефть конларини эксплуатация қилиш эффектини ошириш методлари суст қўлланилди, пармалаш ишларини ташкил қилишдаги илғор тажрибалар суст ёйилди ва пармалашнинг янги методлари жадал ишлаб чиқилмади.

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА)

СССР ва Буюк Британия раҳбарлари ўртасида музокаралар

ЛОНДОН, 24 апрель. **(ТАСС махсус мухбири).** Бугун бу ерда СССР Министрлар Совети Раиси Н. А. Булганин ва СССР Олий Совети Президиумининг А'зоси Н. С. Хрушчев блан Буюк Британия Бош Министри А. Иден ва Англиянинг бошқа раҳбарлари ўртасида олиб борилган музокаралар тўғрисида ҳар иккала томон келишиб тузилган ахборот э'лон қилинди.

Ахборотда бундай дейилади:

«24 апрель эрталаб Даунинг стрит, 10 да Совет ва Англия раҳбарлари ўртасида навбатдаги учрашув бўлди.

Учрашувда совет томонидан Н. А. Булганин, Н. С. Хрушчев, Н. А. Михайлов, А. А. Громико, Я. А. Малик, П. Н. Кумикин, Л. Ф. Ильичев, В. Я. Ерофеев, В. А. Каменский, В. С. Лебедев, О А. Трояновский ҳозир бўлдилар;

Англия томонидан А. Иден, Р. Батлер, Селвин Ллойд, П. Торникрофт, Н. Брук, А. Киркпатрик, У. Хэйтер, Д. Янг, Г. Холер ва Т. Бримлоу ҳозир бўлдилар.

Учрашув вақтида Англия-Совет савдоси масаласи муҳокама қилинди, шунингдек маданий алоқалар масаласини ва қуролсизланиш масаласини муҳокама қилиш давом эттирилди.

* * *

ЛОНДОН, 25 апрель **(ТАСС махсус мухбири).** Бугун буерда СССР Министрлар Совети Раиси Н. А. Булганин ва СССР Олий Совети Президиуми А'зоси Н. С. Хрушчевнинг Буюк Британия Бош министри А. Иден ва Англиянинг бошқа раҳбарлари блан олиб борган музокаралари тугаллланганлиги тўғрисида иккала томон ўртасида келишилган ахборот э'лон қилинди.

Ахборотда бундай дейилади:

«Бугун тушдан кейин Англия-Совет музокараларининг охирги даври тамом бўлди.

Музокараларнинг натижалари тўғрисида эртага кечқурун совет раҳбарлари Шотландияга қилган сафардан қайтиб келганларидан кейин э'лон қилинади».

Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчевнинг Англияда бўлиши

ЛОНДОН, 25 апрель. **(ТАСС махсус мухбири).** СССР Министрлар Совети Раиси Н. А. Булганин ва СССР Олий Совети Президиуми А'зоси Н. С. Хрушчевнинг Англияга келганларига бугун саккиз кун бўлди. Бу кун бош министр сэр Антони Иденнинг Даунинг-стрит, 10 даги резиденциясида Совет Иттифоқи раҳбарлари блан Буюк Британия раҳбарлари ўртасида янги учрашув блан бошланди. Учрашув маҳаллий вақт блан соат 10 дан 30 минут ўтганида бошланиб, соат 12 дан 30 минут ўтганида тамом бўлди. Учрашув тамом бўлганидан кейин, Даунинг-стритдаги музокаралар бугун соат 16 да яна бошланди, деб э'лон қилинди.

Шундан кейин Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев Буюк Британия ташқи ишлар министри Селвин Ллойд томонида унинг расмий резиденциясида ўзлари шарафига берилган зиёфатда ҳозир бўлдилар.

* * *

ЛОНДОН, 25 апрель. **(ТАСС махсус мухбири).** Илгари хабар берилганидек, Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев бугун Буюк Британия ташқи ишлар министри Селвин Ллойд ўзининг расмий резиденциясида берган зиёфатда ҳозир бўлдилар.

Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев зиёфатдан кейин ўз резиденцияси «Клэриж» отелига қайтиб келдилар. Буердан Англия раҳбарлари блан музокараларни давом эттирмоқ учун яна Даунинг-стрит, 10 га жўнадилар. Музокаралар соат 16 да яна бошланиб, соат 18 гача давом этди. Учрашув тамом бўлганидан кейин, Совет Иттифоқи ва Буюк Британия раҳбарлари ўртасидаги музокаралар тугади ҳамда эришилган натижалар тўғрисида 26 апрельда э'лон қилинадиган ахборотда хабар берилади, деб расмий равишда э'лон қилинди.

Кечқурун Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев Ковент-Гарден король опера театрида бўлиб, буерда саҳнага қўйилган балетни тамошо қилдилар. Машҳур Лондон театри тамошабинлар блан лиқ тўлган эди. Икки мингдан кўпроқ тамошабин ҳозир бўлди. Н .А. Булганин ва Н. С. Хрушчев бош министр Антони Иден блан биргаликда биринчи ярусда, оркестрнинг ўнг томонида король ложасидан жой олдилар. Тамошабинлар меҳмонларнинг пайдо бўлишини қарсаклар блан кутиб олдилар. Тамоша бошланиши олдидан Совет Иттифоқи ва Буюк Британия давлат гимнлари ижро этилди. Король ложасида Буюк Британия ташқи ишлар министри Селвин Ллойд ва Ковент-Гардон театри директорлари кенгашининг раиси лорд Уэйверли ҳам бор эди.

Қўшни ложада маориф министри Д. Экклс, ташқи ишлар давлат министри лорд Рединг, парламентнинг бирқанча а'золари ва Буюк Британиянинг СССРдаги элчиси У Хэйтер бор эди. Совет томонидан СССР маданият министри Н. А. Михайлов, ташқи савдо министрининг ўринбосари П. Н. Кумикин ва СССРнинг Буюк Британиядаги элчиси Я. А. Малик бор эди.

Спектакль программасида учта қисқа балет асари бор эди. Бу асарларни «Седлерс Уэллс» труппасининг артистлари ижро этди. Биринчи бўлиб «Конькида югурувчилар» балети ижро этилди. Бу асар муз устидаги бирқанча рақсни тасвирлаб беради (Мейербер музикаси, инглиз композитори К. Ламберт оркестровкаси). Спектаклнинг иккинчи бўлимида Чайковскийнинг «Оқ куш кўли» балетидан иккинчи акти ижро этилди. Одетта ролида машҳур инглиз балеринаси Марго Фонтейн ўйнади. Шоҳзода Зигфрид ролини балет солисти Майкл Соумс ижро этди. Меҳмонлар ва бошқа ҳамма тамошабинлар ижрочиларга қизғин қарсак чалдилар.

Спектакль охирида «Хоним ва қизиқчи» деган қисқа комикбалет кўрсатилди, (Жузеппе Верди музикаси, инглиз композитори Чарльз Макеррас оркестровкаси). «Конькида юручилар» балетини «Седлерс Уэллс» труппасининг балетмейстери Ф. Элтон, «Оққуш кўли»ни, «Седлерс Уэллс» труппасининг балетмейстери ва директори Нинетто Де Валуа, «Хоним ва қизиқчи» балетини «Седлерс Уэллс» труппасининг балетмейстери Ж. Кренко саҳнага қўйдилар.

Спектакль ғоят манзур бўлди. Спектакль тамом бўлгандан кейин Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев саҳна орқасига ўтиб, прима-балерина Марго Фонтейнга ва бошқа артистларга жуда яхши ўйнаганликлари учун ташаккур изҳор қилдилар. Совет раҳбарлари артистлар блан суҳбат қилиб, уларга гулдасталар тақдим этдилар.

Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчевнинг Буюк Британияда бўлиши муносабати блан СССР элчиси Я. А. Малик ҳузурида қабул маросими

ЛОНДОН, 24 апрель. **(ТАСС махсус мухбири).** Бугун кечқурун СССРнинг Буюк Британиядаги фавқулодда ва мухтор элчиси Я. А. Малик СССР Министрлар Совети Раиси Н. А. Булганиннинг ва СССР Олий Совети Президиуми А'зоси Н. С. Хрушчевнинг Буюк Британияда бўлишлари муносабати блан «Клэриж» отелида қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида Буюк Британия Бош министри Антони Иден, муҳрдор лорд ва умум палатасининг раҳбари Р. Батлер, ички ишлар министри Г. Ллойд-Жорж, ташқи ишлар министри Селвин Ллойд, мудофаа министри У. Монктон, лорд-канцлер (лордлар палатасининг раиси) Виконт Килмюр, маориф министри Д. Экклс, адмиратейсвонинг биринчи лорди (денгиз министри) лорд Келкеннин ва кабинетнинг бошқа а'золари ҳамда министрлар, ташқи ишлар бўйича давлат министрлари лорд Рединг ва А. Наттинг, Лондондаги элчилар ва вакиллар, дипломатия корпусининг а'золари, лейбористлар партиясининг кўзга кўринган арбоблари Х. Гэйтскелл, Г. Моррисон, Э. Гуч, лорд К. Эттли, А. Робенс, Э. Шинуэлл, Э. Бивен, парламент а'золари, касаба союзларнинг арбоблари, Кентерберий соборининг бошлиғи Х. Жонсон, Буюк Британия Коммунистик партиясининг бош секретари Г. Поллит, Лондон Ситиси лорд-мэри вазифасини бажарувчи С. Говард, Лондон графлиги Кенгашининг раиси Э. Бентуич хоним, бирқанча инглиз шаҳарларининг мэрлари ва бошқа муниципиал арбоблари, савдо-саноат доираларининг ва турли жамоат ташкилотларининг вакиллари, матбуот вакиллари ҳозир бўлдилар.

Меҳмонлар орасида АҚШ ва Франциянинг БМТ Қуролсизланиш комиссияси Кичик комитетидаги вакиллари Г. Стассен ва Ж. Мок, шунингдек ҳозирги вақтда Лондонда бўлган машҳур кино артисти Чарли Чаплин ҳам бор эди.

Совет томонидан меҳмонлар ўртасида СССР Маданият министри Н. А. Михайлов, СССР Ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари А. А. Громико, ташқи савдо министрининг ўринбосари П. Н. Кумикин, академиклар А. Н. Туполев ва И. В. Курчатов, СССР Ташқи ишлар министрлигининг коллегия а'зоси Л. Ф. Ильичев, СССР Ташқи ишлар министрлиги 2-нчи Европа бўлимининг мудири В. Я. Ерофеев, СССРнинг Буюк Британиядаги ҳарбий атташеси генерал-майор А. С. Рогов, ҳарбий-денгиз атташеси 1-нчи ранг капитан Н. И. Елисеенко, ҳарбий-ҳаво атташеси полковник А. М. Константинов, СССР элчихонасининг маслаҳатчилари А. А. Рошчин ва П. М. Чернишев ҳамда бошқалар бор эди.

Қабул маросимида жам'и бир ярим мингдан кўпроқ меҳмон ҳозир бўлди. Қабул маросими самимий, дўстона вазиятда ўтди.

Буюк Британия ташқи ишлар министри Селвин Ллойд ҳузурида зиёфат

ЛОНДОН, 25 апрель, **(ТАСС махсус мухбири).** Бугун Буюк Британия ташқи ишлар министри Селвин Ллойд ўз резиденциясида Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчев шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда совет томонидан Н. А. Булганин ва Н. С. Хрушчевдан ташқари яна маданият министри Н. А. Михайлов, ташқи ишлар министрининг биринчи ўринбосари А. А. Громико, ташқи савдо министрининг ўринбосари П. Н. Кумикин, СССРнинг Буюк Британиядаги элчиси Я. А. Малик ҳам ҳозир бўлдилар.

Англия томонидан парламент а'золари — лейбористлар Г. Моррисон ва сэр Х. Шоукросс, либерал партия арбоби лорд Ри, парламент а'зоси — консерватор лорд Лэмбтон, Британия тред-юнионлар конгрессининг бош секретари В. Тьюсон, фельд-маршал лорд Александер Туниский, Британия радио эшитдириш корпороциясининг раҳбарларидан бири А. Кадоган, «Таймс» газетасининг бош редактори У. Хэли, Буюк Британиянинг СССРдаги элчиси У. Хэйтер, ташқи ишлар министрининг доимий ўринбосари А. Киркпатрик, ташқи ишлар министрлигининг мас'ул ходимлари лорд Хоун ва Г. Каччиа ҳамда бошқа кишилар ҳозир бўлдилар.

Зиёфат вақтида Селвин Ллойд ва Н. А. Булганин нутқ сўзладилар.

Меҳнат соҳасида янги муваффақиятлар учун

СССР тараққиётининг 1951 — 1955 йилларга мўлжалланган бешинчи бешйиллик планининг бажарилиш якунлари тўғрисида матбуотда э'лон қилинган ахборотни Тошкент тўқимачилик комбинатининг коллективи зўр мамнуният блан кутиб олди. Агитаторлар бу ҳужжатни цехларда ўқиб бердилар.

— Бешинчи бешйиллик планнинг бажарилиш якунлари тўғрисидаги ахборот, — деди иккинчи тўқимачилик фабрикасининг мастер ёрдамчиси коммунист М. М. Репин, — совет халқининг коммунизм қуриш йўлида катта ғалабага эришганини кўрсатади. Бу ҳужжатдаги ҳарбир рақам совет кишиларининг шараф блан меҳнат қилганидан далолат беради. Мисол учун ўз комбинатимизни олайлик. Тошкент тўқимачилари ишлабчиқариш технологиясини тинмай такомиллаштириб, станокларни ва машиналарни модернизация қилиб, меҳнат операцияларини бажаришнинг энг янги усулларини эгаллаб, бешинчи бешйиллик план топшириғини ошириб бажардилар ва пландан ташқари қарийб юз миллион сўмлик газлама, ип ва калава бердилар. Бу маҳсулотнинг кўпчилиги тежалган хомаш'ёдан ишлаб чиқарилди.

Лекин совет кишилари эришилган ютуқлар блан қаноатланмайдилар. Коллективимиз эришилган муваффақиятларни мустаҳкамлаб, олтинчи бешйиллик планни муддатидан илгари бажариш фондига ҳозирдаёқ пландан ташқари юз минглаб метр газлама, шунингдек кўп миқдорда бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарди.

Комбинат ишчилари ва мутахассислари энг кам маблағ ва материал сарфлаган ҳолда маҳсулот ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш учун ички резервлардан муваффақиятли суратда фойдаланмоқдалар. (ЎзТАГ).

СССР тараққиётининг 1951—1955 йилларга мўлжалланган бешинчи бешйиллик планининг бажарилиш якунлари тўғрисида

СССР Министрлар Советининг халқ хўжалигини перспектив планлаштириш Давлат комиссияси ва СССР Министрлар Советти ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг ахбороти

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

Тиниқ нефть маҳсулотлари ишлаб чиқариш 2,2 баравар, шу жумладан, автомобиль бензини ишлаб чиқариш 2,4 баравар ва дизель ёнилғи ишлаб чиқариш 4,1 баравар кўпайди. Машина мойи ишлаб чиқариш 1,6 баравар кўпайди.

Янги заводлар қуриш йўли блан нефтьни қайта ишлаш корхоналарининг қувватлари кўпайтирилгани блан бир қаторда корхоналарни реконструкция қилиш ҳамда ишлаб турган заводларда технология процессларини интенсивлаштириш йўли блан ҳам нефть маҳсулотлари ишлаб чиқариш анча кўпайтирилди. Шу блан бирликда, нефтьни қайта ишлаб берадиган янги қувватларни ишга тушириш ва айниқса хом нефтьни крекинг усули блан қайта ишлаб берадиган қувватларни ишга тушириш топшириқлари анча кам бажарилди. Нефтьни қайта ишлаш саноатида янги технология процессларини ишлаб чиқиш суст борди ва етарли ҳажмда жорий қилинмади.

8. Бешинчи бешйилликда **газ** саноати янада ривожлантирилди, броқ, бешинчи бешйилликнинг газ чиқаришни ва ишлаб чиқаришни кўпайтириш тўғрисидаги топшириғи кам бажарилди. Табиий газ ва бошқа қазилмалар блан қўшилиб чиқадиган газ чиқариш, шунингдек кўмирдан ва сланецдан газ ишлаб чиқариш беш йил мобайнида 68 процент кўпайди ва 1955 йилда 10,4 миллиард кубометрни ташкил қилди. Беш йил мобайнида газ чиқадиган янги конлар топилди, газопроводларнинг шохобчалари кенгайтирилди ва газификация қилинган шаҳарларнинг сони кўпайди. Бирқанча магистрал газопроводлар: Дашава-Киев-Москва, Кохтла-Ярве-Таллин ва бошқа магистрал газопроводлар ишга туширилди.

Нефть блан қўшилиб чиқадиган газни тутиб қолиш ҳамда шаҳар хўжалигини газни қабул қилиб олишга тайёрлаш ишлари кейинда қолганлиги сабабли газ саноатининг ривожланиши секинроқ борди.

9. **Кўмир** саноатида бешйиллик планнинг кўмир чиқариш соҳасидаги топшириғи ошириб бажарилди. Кўмир чиқариш 1955 йилда 391 миллион тоннани ташкил қилди, я'ни беш йил мобайнида бешйиллик планда белгиланган 43 процент ўрнига 50 процент кўпайди. Шу блан бир вақтда, кўмир чиқаришнинг, айниқса СССР нинг Европа қисми районларида кўмир чиқаришнинг ўсиши халқ хўжалигининг ўсиб кетган эҳтиёжларидан кейинда қолиб келди. Кокслаш учун кўмир чиқариш беш йил мобайнида 50 процент кўпайтирилди. Кўмирларни брикетлаш анча ошди. Бешйиллик планнинг кўмир сифатини яхшилаш соҳасидаги топшириқлари кам бажарилди; кўмирларни саралаш топшириқдаги 2,7 баравар ўрнига 2,3 баравар ошди.

Бешйиллик йиллари мобайнида кўмир саноатида кўмир чиқадиган жойларда кўмирни қазиб олиш методларини янада яхшилаш ишлари амалга оширилди. Очиқ усул блан кўмир чиқариш ҳажми анча кўпайтирилди.

Кўмир чиқариш процессларини механизациялаштириш ривожланиб борди. Беш йил мобайнида кўмир комбайнларининг сони 3,1 баравар, конлардаги тош-тупроқларни юклаб берадиган машиналарнинг сони 2,7 баравар кўпайди. Қия ва тик қатламлардаги кўмирни қазиб тушириш ишларини механизациялаш даражаси беш йил мобайнида 16 процентдан 33 процентга етказилди, кўмир қазишга тайёрланадиган асосий горизонталь конларни ковлаш ишларида кўмирни ва тош-тупроқларни юклаш ишларини механизациялаш эса 25 процентдан 47 процентга етказилди.

Конларда ишлайдиган машиналарни ва механизмларни автомат тарзда ва дистанцияда (олисдан туриб) бошқариш ишлари ривожлантирилди. Кўмир шахталарида металл ва темир-бетондан ясалган тиргакларнинг янги турлари жорий қилинди. Лаваларда механизациялаштирилган кўчма тиргаклар қўлланабошланди. Шу блан бирликда, оғир ва меҳнатни кўп талаб қиладиган ишларнинг бирқанчаси ҳали ҳам етарли равишда механизациялаштирилмаган. Мавжуд кончилик техникасидан кўпгина кўмир шахталарида ва разрезларида тўлиқ фойдаланилмади.

Кўмир шахталари ва разрезларида ишга туширилган қувватлар беш йил мобайнида тўртинчи бешйилликдагига нисбатан кўпайтирилиши кўзда тутилган тахминан 30 процент ўрнига 8 процент кўпайди.

Торф чиқариш 1955 йилда 50 миллион тоннага етказилди (бу ҳисобга колхозларнинг ўзлари чиқараётган торфлар кирмайди), ёки 1950 йилдагига нисбатан бешйиллик пландаги 27 процент ўрнига 42 процент кўпайди. Торфни прогрессив фрезер усули блан чиқариш беш йил мобайнида 3 баравардан зиёдроқ кўпайди. Торф саноати оғир ва меҳнатни кўп талаб қиладиган ишларни механизациялаштирмоқ учун кўп миқдорда ускуналар олган бўлса ҳам, лекин торф саноатида айрим процессларни механизациялаштириш ҳали ҳам паст даражада қолиб келмоқда.

Сланец чиқариш топшириғи бажарилди. 1955 йилда 10,8 миллион тонна ёки 1950 йилдагига қараганда 2,3 баравар кўп сланец чиқарилди.

10. Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида техникани тараққий эттиришнинг асоси бўлган **машинасозлик** бешинчи бешйилликда энг тез сур'атлар блан ривожлантирилди. Машинасозлик ва металл ишлаш саноати маҳсулотларини ишлаб чиқариш беш йил мобайнида планда кўзда тутилган 2 баравар ўрнига 2,2 баравар кўпайди. Иш унуми юксак даражада бўлган машиналар, саноат учун, қурилиш, қишлоқ хўжалиги ва транспорт учун ускуналар ва аниқ приборлар кўп миқдорда яратилди ва ўзлаштирилди. Металлни юксак даражада аниқ қилиб қирқиб берадиган станоклар, автомобильлар, тракторлар, приборлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш топшириғи ошириб бажарилди. Денгиз флоти учун юк кемалари ва танкерлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш топшириқлари бажарилди. Энергетика ускуналари ишлаб чиқариш анча ошди. 1950 йилдагига нисбатан 1955 йилда буғ қозонлари ишлаб чиқариш 2,6 баравар, буғ турбиналари ишлаб чиқариш 70 процент, гидравлик турбиналар ишлаб чиқариш 4,7 баравар, шу жумладан, катта гидравлик турбиналар ишлаб чиқариш 9 баравар, турбиналарга генераторлар ишлаб чиқариш 4,8 баравар, катта электр машиналар ишлаб чиқариш 2,6 баравар, қуввати 100 киловаттдан ошиқ бўлган генераторлар ишлаб чиқариш 2,9 баравар, силовой трансформаторлар ишлаб чиқариш 1,9 баравар кўпайди.

Металлургия ускуналари ишлаб чиқариш 55 процент, шу жумладан, прокат ускуналари ишлаб чиқариш 64 процент кўпайди; химия ускуналари ишлаб чиқариш 2,6 баравар, қоғоз ва целлюлоза саноати учун ускуналар ишлаб чиқариш 2,4 баравар кўпайди.

Металл қирқадиган катта станоклар ишлаб чиқариш беш йил мобайнида 2,3 баравар, аниқлиги юксак даражада бўлган станоклар ишлаб чиқариш 2,1 баравар, оғир темирчилик-пресс машиналари ишлаб чиқариш 5,6 баравар, приборлар ишлаб чиқариш 3 баравар кўпайди.

Қишлоқ хўжалик машиналари ва қуроллари ишлаб чиқариш даражаси анча ошди: тракторлар ишлаб чиқариш 50 процент, шу жумладан, дизель тракторлари ишлаб чиқариш 82 процент, қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб чиқариш 2 баравар кўпайди. 1955 йилда 163 минг трактор ишлаб чиқарилди.

1955 йилда 445 минг автомобиль ишлаб чиқарилди ёки 1950 йилдагига қараганда 23 процент кўп автомобиль ишлаб чиқарилди.

Денгиз флоти учун юк кемалари ва танкерлар ишлаб чиқариш беш йил мобайнида 2,9 баравар, дар'ёларда қатнайдиган пассажир кемалари ишлаб чиқариш 87 процент ва балиқ овлаш флоти учун кемалар ишлаб чиқариш 2,6 баравар кўпайди.

1951—1955 йиллар мобайнида иш унуми юксак даражада бўлган, илгари СССР да ишлаб чиқарилмаган бирқанча янги станоклар, машиналар ва агрегатлар ўзлаштирилди ва ишлаб чиқарилди. Металлургия саноати учун блуминглар ва слябингларнинг, темирни юпқа қилиб ёйиб берадиган, юпқа прокат ва кесими ўзгарувчан профильлар чиқарадиган прокат станларининг, темирни совуқлигида ингичка лента қилиб чиқариб берадиган ва алюминий қотишмаларини юпқалаштириб берадиган ва металлдан совуқ ҳолида девори юпқа трубалар ясаб берадиган прокат станларининг янги типлари яратилди ва ишлаб чиқарилди. Куйбишев гидроэлектростанцияси учун катта турбиналар ва генераторлар, параметри ғоят юксак даражада бўлган буғ турбиналарини, Куйбишев-Москва электр линияси учун юксак вольтли электр аппаратларни ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Анча мукаммал ва анча аниқ ишлайдиган контроль-ўлчаш асбобларининг кўпгина янги хилларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Ковшининг ҳажми 14 кубометр бўлган кучли, одимловчи экскаваторлар-драглайнларнинг, ковшининг ҳажми 4 кубометр бўлган экскаватор-драглайнларнинг, ковшининг ҳажми 15 кубометр бўлган ўрмаловчи экскаваторларнинг, 5 минг метр чуқурликкача пармалайдиган пармалаш установкаларининг конструкциялари ишлаб чиқилди ва улар ишлаб чиқарилди.

Бетон заводлари учун ускуналарни ҳамда темир-бетон конструкциялар ва буюмлар ясаб берадиган заводлар учун технология ускуналарини кўплаб ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Броқ, машинасозлик саноати халқ хўжалигининг бирқанча тармоқларини ҳозирги замон ускуналари блан ҳали ҳам тўлиқ та'минламаётир. Темирчилик-пресс машиналари, металл қуйиш, прокат ва химия ускуналарини, металл қирқадиган станокларнинг прогрессив группаларини, айниқса махсус ва агрегат станокларни, автомат линияларни ва электр ускуналарининг бирқанча турларини ишлаб чиқариш даражаси етарли эмас. Қишлоқ хўжалик машинасозлиги қишлоқ хўжалик ишларини комплекс механизациялаш учун, айниқса дон экинларини хиллаб ўриб олиш учун, пахта териш, маккажўхорини, зиғирни, картошкани, сабзавотни йиғиб-териб олиш учун, шунингдек чорвачилик фермаларидаги ишларни механизациялаш учун мукаммал машиналар яратиб бергани йўқ. Ерни ишлаб берадиган осма қуроллар ва қишлоқ хўжалик экинларини парвариш қилиш учун керакли бошқа қуроллар етарли миқдорда ишлаб чиқарилмаётир. Янги прогрессив машиналарнинг, ускуналар ва приборларнинг конструкцияларини ишлаб чиқиш ва уларни ишлаб чиқаришни ўзлаштириш секинлик блан амалга оширилди, янги технология процесслари ва ишлабчиқаришнинг илғор методлари суст жорий қилинди.

Машинасозлик саноатида корхоналарни ихтисослаштиришга ва кооперативлаштиришга кам э'тибор берилди.

11. **Химия** саноати маҳсулотининг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш бешинчи бешйилликда анча кўпайтирилди. 1955 йилда 1950 йилдагига нисбатан минерал ўғитлар ишлаб чиқариш 75 процент кўпайтирилди ва 9,6 миллион тоннага етказилди, каустик сода ишлаб чиқариш 73 процент кўпайтирилди ва 563 минг тоннага етказилди, кальцийлаштирилган сода ишлаб чиқариш 92 процент кўпайтирилди ва 1437 минг тоннага етказилди, синтетик каучук ишлаб чиқариш 68 процент кўпайтирилди. Қишлоқ хўжалик ўсимликларининг зараркунанда ҳашаротларига ва касалликларига қарши курашмоқ учун органик заҳар химикатлар ишлаб чиқариш анча кўпайтирилди. Пластмассалар ишлаб чиқариш, шу жумладан рангли металлар ўрнида ишлатиладиган пластмассалар ишлаб чиқариш кўпайди. Синтетик бўёқлар, сун'ий ипак учун хомаш'ё ҳамда химия хомаш'ёси ва материалларининг бошқа камчил турларини ишлаб чиқариш ҳам кўпайди. Нефть саноатининг чиқинди газларидан синтетик этиль спиртни, шунингдек сун'ий ипак учун ацетилцеллюлозани саноат усулида ишлаб чиқариш ташкил этилди. Донадор суперфосфат ишлаб чиқариш 5,3 баравар кўпайтирилди.

Бешинчи бешйилликда химия саноатида аммиак, серная кислота, кальцийлаштирилган ва каустик сода ҳамда бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш соҳасида қувватларнинг ўсиши аввалги бешйилликдагига нисбатан кўпайди.

Химия маҳсулотлари ишлаб чиқариш анча кўпайганлигига қарамай, халқ хўжалигининг шу маҳсулотларга, айниқса минерал ўғитларга ва пластмассаларга бўлган эҳтиёжи миқдор жиҳатдан ҳам, ассортимент жиҳатдан ҳам тўла равишда қондирилмаётир. Каустик сода, минерал ўғитлар ва синтетик каучук ишлаб чиқаришни кўпайтириш бўйича бешйиллик планда белгиланган топшириқлар кам бажарилди.

Химия саноатида нефть газларидан ва табиий газлардан мутлақо етарли бўлмаган даражада фойдаланилмоқда, шу сабабли саноат эҳтиёжлари учун ва биринчи галда синтетик каучук, спирт, қориштирувчи материаллар ва лаклар ишлаб чиқариш учун овқатбоп хомаш'ё анча кўп миқдорда ишлатилмоқда.

12. **Ўрмон** саноати бешинчи бешйилликда янада ривожланди. Броқ, ўрмон саноатининг халқ хўжалиги эҳтиёжларидан кейинда қолаётганлиги тугатилгани йўқ. Бешйиллик планда иморатбоп ёғоч ташиб олишни тахминан 56 процент кўпайтириш кўзда тутилган эди. Ҳақиқатда ташиб олинган иморатбоп ёғоч (колхозлар ташиб олган ёғочдан ташқари) 1955 йилда 197 миллион кубометрни ташкил қилди, ёки 1950 йилдагига нисбатан 28 процент кўпайди.

Ёғоч тайёрлаш ишларини серўрмон районларга, айниқса Шимол, Урал, Ғарбий Сибирь ва Карел-Фин ССР районларига кўчириш, шунингдек ўша районларда тахта тилиш заводларининг қувватларини кўпайтириш бўйича бешйиллик планда кўзда тутилган тадбирлар етарли миқдорда амалга оширилмади.

Ёғоч тайёрлашни механизациялаштириш анча кенгайтирилди. Ёғоч тайёрлашдаги асосий ишларни механизациялаштириш даражаси 1955 йилда СССР Ўрмон саноати министрлиги бўйича: дарахт кесиш ишларида 86 процентга, ёғочни ўрмон ёқасидаги складларга элтиб қўйиш ишларида 74 процентга, ўрмон ёқасидаги ёғоч складларида ёғочни юклаш ишларида 61 процентга, ёғочни ташиб олиш ишларида 79 процентга етказилди. Шу блан бир вақтда, ишларни комплекс механизациялаштиришни амалга ошириш бутунлай етарли даражада бўлмади. Ёғоч тайёрлаш ишларида механизмлардан қониқарсиз фойдаланилди.

Бешйиллик планнинг қоғоз ишлаб чиқариш соҳасидаги топшириғи 1954 йилда бажарилди. Қоғоз ишлаб чиқариш 1955 йилда 1950 йилдагига нисбатан пландаги 46 процент ўрнига 56 процент кўпайди.

Фанер, ёғочдан химия маҳсулотлари, гидролиз ва сульфит спирти ишлаб чиқариш анча кўпайди. 1955 йилда мебель ишлаб чиқариш 1950 йилдагига нисбатан 2,5 баравар кўпайди. Броқ мебель ишлаб чиқариш соҳасида белгиланган топшириқ кам бажарилди.

13. Бешинчи бешйиллик планнинг асосий **бинокорлик материаллари** ишлаб чиқаришни камида 2 баравар кўпайтириш тўғрисидаги топшириғи бажарилди. Беш йил мобайнида цемент ишлаб чиқариш 2,2 баравар, шифер ишлаб чиқариш 2,7 баравар, текис ойна ишлаб чиқариш 5,7 баравар, ғишт ишлаб чиқариш 2,1 баравар кўпайди. 1955 йилда 22 миллион тоннадан кўпроқ цемент, шартли плиткаларга айлантириб ҳисоблаганда 1,5 миллиард тахта шифер, 100 миллион квадрат метрга яқин дераза ойнаси, 20 миллиард донадан кўпроқ ғишт ишлаб чиқарилди.

Пардозлаш ва бетлаш учун бинокорлик материаллари, шунингдек заводларда керамикадан, гипсдан ва темир-бетондан конструкциялар ва детальлар ишлаб чиқариш анча кўпайди. 1955 йилда 5 миллион кубометр йиғма темир-бетон конструкция ва детальлар ишлаб чиқарилди. Чиқарилаётган бинокорлик материалларининг ассортименти анча кенгайтирилди ва уларнинг сифати яхшиланди. Цементнинг янги хилларини, темир-бетондан ҳархил конструкциялар ва детальларни ҳамда бошқа буюмларни кенг миқ'ёсда ишлаб чиқариш ташкил қилинди. Броқ, саноат усули блан қурилиш конструкциялари, пардозлаш ва бетлаш учун ишлатиладиган бинокорлик материаллари, керамикадан, гипсдан, бетондан ва темир-бетондан детальлар ишлаб чиқариш қурилишларнинг эҳтиёжларидан ҳали ҳам кейинда қолмоқда.

14. **Енгил** ва **озиқ-овқат** саноати маҳсулотлари ишлаб чиқаришни умуман беш йил ичида 70 процент кўпайтириш юзасидан бешйиллик план топшириқлари бажарилди.

Енгил саноатнинг асосий буюмларини ишлаб чиқариш кўпайтирилди: ип газлама ишлаб чиқариш 1955 йилда 5,9 миллиард метрга етказилди ёки 1950 йилдагига нисбатан 51 процент кўпайди, шерсть газламалар ишлаб чиқариш 251 миллион метрга етказилди, ёки 62 процент кўпайди, шойи газламалар ишлаб чиқариш 526 миллион метрга етказилди, ёки 4 баравар кўпайди, пойафзал ишлаб чиқариш 299 миллион жуфтга етказилди, ёки 32 процент кўпайди. Шерсть газламалар ишлаб чиқариш бўйича бешйиллик план муддатидан олдин, 1954 йилда бажарилди. Ип газламалар ва пойафзал ишлаб чиқариш бўйича бешйиллик план топшириқлари кам бажарилди. Ассортименти яхшиланган, аҳоли кўп талаб қилаётган бирқанча саноат товарларини ишлаб чиқариш анча кўпайтирилди. Сертук ип газлама ишлаб чиқариш 6 баравардан зиёдроқ кўпайди, сун'ий ипакли газламалар ишлаб чиқариш 3,9 баравар, гулдор газламалар ишлаб чиқариш 3,2 баравар кўпайди. Соф жундан тўқилган костюмбоп камвол шерсть газламалар ишлаб чиқариш 2,7 баравар, соф жундан тўқилган пальтобоп майин сукнолар ишлаб чиқариш 3,2 баравар кўпайди.

«Капрон» ипакдан, жун ва ярим жун калавадан пайпоқлар ишлаб чиқариш, сун'ий ипакдан трикотаж ич кийим, модель пойафзал ишлаб чиқариш анча кўпайди.

Енгил саноат ишлаб чиқараётган буюмларнинг сифати бирмунча яхшиланди, лекин бирқанча корхоналар ҳали ҳам сифати қониқарсиз бўлган маҳсулот чиқармоқда.

Ип газлама саноатида, зиғир толасидан ва жундан газлама тўқиб берадиган саноат корхоналарида юксак даражада узун қилиб тортадиган асбоблар ўрнатилган ва иш унуми юксак даражада бўлган йигирув машиналари ва автомат тўқув станоклари жорий қилинди. Трикотаж саноатида ишларни автоматлаштириш даражаси ҳамда тикувчилик саноатида ишларни механизациялаштириш даражаси оширилди. Броқ, тўқимачилик саноати ва енгил саноат корхоналарининг янги техника блан та'минланиши даражаси асло етарли эмас.

Бешйиллик йиллари мобайнида енгил саноатда кўп корхоналар ишга туширилди. Камишин, Херсон шаҳарларида энг катта ип газлама комбинатлари ва Барнаульдаги иккинчи комбинат, Минскдаги камвол комбинати маҳсулот чиқарабошлади. Сун'ий тола ишлаб чиқарадиган корхоналар ва енгил саноатнинг бошқа корхоналари ишга туширилди. Шу блан бирликда, ип газлама, сун'ий тола ва пойафзал ишлаб чиқарадиган қувватларни кўпайтириш топшириқлари кам бажарилди.

Беш йил мобайнида озиқ-овқат саноатининг асосий маҳсулотларини ишлаб чиқариш кўпайди: шакар ишлаб чиқариш— 36 процент, СССР Гўшт ва сут маҳсулотлари саноати министрлиги корхоналарида гўшт ишлаб чиқариш 69 процент, мол ёғи ишлаб чиқариш 40 процент, ўсимлик ёғи ишлаб чиқариш 43 процент, консерва ишлаб чиқариш 2,1 баравар, балиқ овлаш 56 процент кўпайди. 1955 йилда 3,4 миллион тонна шакар, СССР Гўшт ва сут маҳсулотлари саноати министрлигининг корхоналарида 2,3 миллион тонна гўшт, 13,5 миллион тонна мол ёғи ва бошқа сут маҳсулотлари (сутга айлантириб ҳисоблаганда), 1,1 миллион тонна ўсимлик ёғи (колхозларда ишлаб чиқарилган ўсимлик ёғи бу ҳисобга кирмайди) ишлаб чиқарилди, 2,7 миллион тонна балиқ овланди (бу ҳисобга колхозлар овлаган балиқ кирмайди).

Ишлаб чиқарилаётган озиқ-овқат маҳсулотининг ассортименти кенгайди ва сифати яхшиланди. Доналаб ва тортиб қўйиб ўраб сотиладиган озиқ-овқат маҳсулотларини чиқариш анча кўпайди. Броқ, озиқ-овқат саноатининг бирқанча тармоқлари (қанд, гўшт, маска-мой ишлаб чиқариш тармоқлари) маҳсулот чиқариш жиҳатдан ўзлари учун белгиланган топшириқларни кам бажарди.

1951—1955 йилларда жуда кўп озиқ-овқат корхоналари қурилди. Шакар ва қанд заводларининг, ёғ-экстракт заводларининг, консерва заводларининг, қаймоғи олинмаган сутдан маҳсулот ишлаб чиқарувчи заводларнинг қуввати кўпайтирилди.

15. **Маҳаллий саноат ва ҳунармандчилик кооперацияси** корхоналарида саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришни кўпайтириш соҳасида бешйиллик план топшириғи 1954 йилда ошириб бажарилди.

1955 йилда маҳаллий саноат ва ҳунармандчилик кооперацияси корхоналарининг ялпи маҳсулот чиқариши 1950 йилдагига нисбатан пландаги 60 процент ўрнига 2 баравар кўпайди. Броқ, маҳаллий саноат ва ҳунармандчилик кооперацияси корхоналари ишлаб чиқараётган кенг исте'мол буюмларининг сифати ва ассортименти аҳолининг талабларидан анча орқада қолмоқда, маҳсулот ишлашнинг янги методлари ишлабчиқаришга етарли равишда жорий қилинмаётир, буюмларни чиройли қилиб чиқаришга кам э'тибор берилмоқда.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш мастерскойлари сра етарли эмас. Маҳаллий саноат ва ҳунармандчилик кооперацияси маҳаллий хомаш'ёдан ва саноат корхоналарининг чиқитларидан ҳали ҳам тузук фойдаланаётгани йўқ.

16. **Маданий-маиший эҳтиёжларга ва рўзғор эҳтиёжларига керакли** товарлар ишлаб чиқариш бешинчи бешйиллик йилларида тез сур'атлар блан ривожлантирилди. 1955 йилда 1950 йилдагига нисбатан соатлар ишлаб чиқариш 2,6 баравар кўпайтирилди ва 19,7 миллион донага етди, велосипедлар ишлаб чиқариш 4,4 баравар кўпайтирилди ва 2,9 миллион донага етди, мотоцикллар ишлаб чиқариш 2 баравар кўпайтирилди ва 244 минг донага етди, радиоприёмниклар ҳамда телевизорлар ишлаб чиқариш 3,7 баравар кўпайтирилди ва 4 миллион донага етди, рўзғор учун тикув машиналари ишлаб чиқариш 3,2 баравар кўпайтирилди ва 1,6 миллион донага етди.

Оғир саноат корхоналарида бешинчи бешйилликда рўзғор холодильникларини, кир ювадиган машиналарни, чанг тортиш машиналарини (пилесосларни), телевизорларни ва бошқа кенг исте'мол буюмларини кўплаб ишлаб чиқариш ташкил қилинди. Шу блан бирликда аҳолининг мазкур товарларга бўлган талаби тўла равишда қондирилгани йўқ.

17. Бешинчи бешйилликда **қурилиш индустрияси** янада ривожланди. Пудрат тариқасида қурилиш ва монтаж ишларини бажарувчи ташкилотлар замонавий машиналар ва механизмлар блан та'минланди. Москвада, Ленинградда, Киевда йириклаштирилган бақувват қурилиш ташкилотлари тузилди. Бинокор кадрларнинг сафлари малакали ишчилар ва инженер-техник ходимлар блан тўлдирилди. Қурилишда индустриал методларни қўлланиш анча кенгайтирилди. Йиғма темир-бетон конструкциялар ва детальлар ишлаб чиқарадиган анча корхоналар қурилди. Қурилиш машиналари ва механизмлари планда мўлжалланганига қараганда ортиқроқ кўпайтирилди, қурилиш ишларини механизациялаш даражаси оширилди.

Шу блан бир қаторда қурилиш ишларида ҳали ҳам катта камчиликлар бор. Кўпгина министрликлар ва қурилиш ташкилотлари капитал қурилишнинг давлат планларини бажармаётирлар ва янги корхоналарни, уй-жой биноларини ҳамда маданий-маиший муассасаларнинг биноларини белгиланган муддатларда қуриб битказиб бермаётирлар. Бинолар ва иншоотларни қуриш муддати ҳали ҳам жуда чўзилиб кетмоқда. Механизациялаш даражаси, айниқса юк ортиш-юк бўшатиш ишларида етарли эмас. Кўпгина қурилишларда катта қурилиш машиналари ва механизмларидан шу вақтгача ёмон фойдаланиб келинди.

Қурилишда йиғма конструкциялар ва детальлар, айниқса йиғма темир-бетон конструкциялар етарли равишда ишлатилмади. Типовой проектларни ишлаб чиқишга етарли э'тибор берилмади. Проектлаш ишларида ортиқчаликларга йўл қўйилди, бу эса, давлат маблағларини сарфлашда исрофгарчиликка олиб келди.

Қурилишнинг индустриал методларини кенг жорий қилолмайдиган майда қурилиш ташкилотлари ҳали ҳам анчагина бор.

18. Бешинчи бешйиллик йилларида бажарилган **геология-разведка ишлари** фойдали қазилмалар запасларини анча кўпайтиришни та'минлади. Темирга бой рудаларнинг текшириб аниқланган запаслари бешйилликнинг бошидаги запасларга нисбатан 91 процент, мис запаслари 31 процент, қўрғошин запаслари 98 процент, боксит запаслари 221 процент, никель запаслари 94 процент, қалайи запаслари 133 процент, молибден запаслари 69 процент, симоб запаслари 154 процент, нефть запаслари 140 процент, табиий газ запаслари 222 процент, фосфорит запаслари 33 процент кўпайтирилди, шунингдек кўмир шахталари қуриш мумкин бўлган жойлардаги кўмир запасларининг миқдорини 58 процент кўпайтириш та'минланди.

Кустанай областида қора металлургияни ривожлантирмоқ учун янги катта руда райони, энергетик кўмирларнинг жуда катта ресурслари ва бокситларнинг катта запаслари текшириб топилди. Шарқий Сибирьнинг Ангара-Илим районида темир рудалари чиқадиган жойларни кенг миқ'ёсда ўзлаштириш учун тайёрлаб қўйилди. Татаристон АССРнинг янги жойларида ва Волга бўйидаги бошқа районларда, шунингдек Бошқирдистон АССРда жуда кўп нефть запаслари борлиги аниқланди. Украинада ва Ставрополь ўлкасида табиий газнинг анча запаслари топилди ва текшириб аниқланди.

II. Қишлоқ хўжалиги соҳасида

1. Бешинчи бешйиллик йилларида қишлоқ хўжалик ишлабчиқариши янада ривожлантирилди. КПСС Марказий Комитети сентябрь (1953 йил), февраль-март (1954 йил) ва январь (1955 йил) Пленумларининг қарорларига мувофиқ амалга оширилган катта тадбирлар қишлоқ хўжалигини тағин ҳам юксак босқичга кўтаришни та'минлади. Броқ, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришнинг ўсиши бешйиллик план топшириқларидан кейинда қолиб борди.

2. Беш йил мобайнида барча қишлоқ хўжалик экинларининг экин майдони 39,5 миллион гектар кўпайди, шу жумладан, дон экинлари экиладиган майдон 23,5 миллион гектар кўпайди, дон экинлари майдони асосан буғдой ва маккажўхори экишни кенгайтириш йўли блан кўпайтирилди. Дон экинларининг ҳосилдорлиги ошди. Ҳарбир гектардан ўрта ҳисоб блан йилда олинаётган ҳақиқий дон ҳосили (омборга кирадиган ҳосил) 1951—1955 йиллар ичида 1946 — 1950 йилларда олинган ҳосилга нисбатан 18 процент кўпайди. Доннинг ялпи ҳосили 1955 йилда 1950 йилги даражадан 29 процент ошиб кетди, шу жумладан буғдойнинг ялпи ҳосили 1,5 баравар ва маккажўхорининг ялпи ҳосили 2 баравар кўпайди. Дон экинлари ҳосилдорлигининг ҳали ҳам пастлиги ва ўрим-йиғим вақтида доннинг кўп нобуд бўлаётганлиги дон етиштириш ишидаги катта камчиликдир.

Қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш ва маккажўхори экишни кенгайтириш дон хўжалигини юксалтиришдаги муҳим тадбир бўлди. Қўриқ ва бўз ерлар ўзлаштирилаётган районларда 1954 ва 1955 йилларда 30 миллион гектар ер очилди, бутун мамлакатда эса 33 миллион гектар қўриқ ва бўз ер очилди. 1955 йилда қўриқ ва бўз ерлардаги колхозлар ва совхозлар ҳаммаси бўлиб 20,5 миллион гектар ерга турли қишлоқ хўжалик экинлари экдилар, шу жумладан, 18,5 миллион гектар ерга дон экилди.

Техника экинларининг ялпи ҳосили 1955 йилда 1950 йилдагига нисбатан кўпайди, я'ни пахтанинг ялпи ҳосили 9 процент, қанд лавлагининг ялпи ҳосили 47 процент, кунгабоқарнинг ялпи ҳосили 2 баравардан зиёдроқ ва зиғир толасининг ялпи ҳосили 49 процент кўпайди. Беш йил мобайнида техника экинларининг ҳосилдорлиги анча ошди. Ўрта ҳисоб блан ҳарбир гектар ердан олинаётган пахта ҳосили тўртинчи бешйилликдагига нисбатан 19 процент ва қанд лавлагининг ҳосили 34 процент ошди. Ўрта ҳисоб блан ҳарбир гектардан олинаётган зиғир толасининг ҳосили 1955 йилда 1950 йилдагига нисбатан 2 баравар ва кунгабоқар ҳосили 76 процент ошди.

Картошка экилаётган майдон беш йил мобайнида 7 процент ва сабзавот экилаётган майдон 15 процент кўпайди. 1955 йилда картошканинг ялпи ҳосили асосан об-ҳаво шароитларининг ноқулай келганлиги сабабли, 1950 йилдагига нисбатан 20 процент камайди. Беш йил мобайнида сабзавотнинг ялпи ҳосили 42 процент кўпайди.

Москва, Ленинград шаҳарларининг, Урал, Донбасс, Кузбасс шаҳарларининг ва бошқа саноат марказлари ҳамда катта шаҳарларнинг шаҳар атрофи зоналарида картошка экилаётган майдон беш йил мобайнида 14 процент ва сабзавот экилаётган майдон 23 процент кўпайди.

Агротехниканинг илғор усуллари бешинчи бешйиллик йиллари мобайнида анча кенг ёйилди. Сортли уруғлар блан дон экилаётган ерлар 1951—1955 йилларда колхозларда 11,3 миллион гектар ва совхозларда 4,3 миллион гектар кўпайди. Дон экинларининг бирқанча янги, анча серҳосил сортлари ишлабчиқаришга жорий қилинди. Броқ, дон экинларининг умумий майдонига нисбатан сортли уруғликлар блан экилган майдонларнинг салмоғи ҳали ҳам етарли эмас.

3. Беш йил мобайнида чорвачиликнинг асосий маҳсулотларини етиштириш кўпайди: гўшт етиштириш — 30 процент, шу жумладан, чўчқа гўшти етиштириш—66 процент, сут етиштириш — 19 процент, тухум — 54 процент ва жун етиштириш—42 процент кўпайди. Шу блан бирга, колхозларнинг жамоат хўжалигида гўшт ва сут етиштириш қарийб 2 баравар, тухум етиштириш — 60 процент, жун етиштириш — 43 процент кўпайди. Колхозларда ҳарбир сигирдан соғиб олинаётган сутнинг ўртача миқдори 23 процент ва ҳарбир қўйдан қирқиб олинаётган жуннинг ўртача миқдори 9 процент кўпайди. Броқ, колхозлардаги чорва молларнинг маҳсулдорлиги бешйиллик планда мўлжалланган даражага етгани йўқ.

Колхозларда, совхозларда ва бошқа давлат хўжаликларида, шунингдек колхозчиларнинг, ишчилар ва хизматчиларнинг ўзлари учун боқаётган ҳамма турдаги маҳсулдор чорва молларнинг сони кўпайди. Олинган рўйхат ма'лумотларига қараганда, мамлакатдаги қора молларнинг умумий сони 1955 йилда 67,1 миллион бошга етди ва 1950 йилнинг охиридаги қора молларнинг сонига нисбатан 17 процент кўпайди, шу жумладан, сигирларнинг сони 29,2 миллион бошга етди ва 20 процент кўпайди; 1955 йилда чўчқаларнинг сони 52,2 миллион бошга етди ва 2,1 баравар кўпайди; қўйларнинг сони 125 миллион бошга етди ва 1950 йилнинг охиридаги қўйларнинг сонига нисбатан 51 процент кўпайди.

Совхозларда ва колхозларда чорва молларнинг зоти яхшиланди.

Кейинги йилларда, айниқса 1955 йилда, чорвачиликнинг ем-хашак базаси мустаҳкамланди — маккажўхорини ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини силос қилмоқ учун, шунингдек кўк ҳолида молларга бермоқ учун ва ёз фаслида чорва молларни ҳайдаб қўйиб боқмоқ учун экиш анча кенгайтирилди. Колхозларда чорва молларни яйловда боқиш яхшиланди ва уларни қўлда боқиш даври учун ем-хашак тайёрлаш кўпайтирилди.

4. Деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотларини етиштиришнинг ўсиши қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлашни ва харид қилишни кўпайтиришга имкон берди. 1955 йилда давлат томонидан тайёрланган ва харид қилинган ғалланинг миқдори 1950 йилдагига нисбатан 14 процент, пахтанинг миқдори 9 процент, кунгабоқарнинг миқдори 2 баравардан зиёд, қанд лавлаги миқдори 54 процент, сабзавот — 90 процент, чорва моллар — 74 процент, сут — 59 процент, тухум — 51 процент, жун — 70 процент кўпайди.

Аввалги бешйилликнинг ўтган ҳарбир йилига қараганда 1955 йилда ғалла, кунгабоқар, қанд лавлаги, сабзавот, сут, тухум ва жун кўп тайёрланди ва харид қилинди.

Деҳқончилик ва чорвачилик етиштириб бераётган товар маҳсулот кўпайди. Қишлоқ хўжалик товар маҳсулотининг кўпайганлиги ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини давлат йўли блан тайёрлаш ва харид қилиш нархлари 1953 йилнинг иккинчи ярмидан бошлаб оширилганлиги колхозлар ва колхозчиларнинг даромадларини анча кўпайтирди. Колхозлар ва колхозчилар давлатга топширган ва сотган ўз маҳсулотлари учун 1955 йилда 1950 йилдагига қараганда 31 миллиард сўм ва 1952 йилдагига қараганда 29 миллиард сўм кўп пул олдилар.

5. Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш ва электрлаштириш анча кучайтирилди. Беш йил мобайнида қишлоқ хўжалигига (15 от кучига айлантириб ҳисоблаганда) 824 минг трактор, 410 минг юк автомобили, 217 минг дон комбайни, комбайнлар учун 98 минг подборщик, қанд лавлагини йиғиб-териб берадиган 16 минг комбайн, маккажўхорини ўриб-йиғиб берадиган 7 минг комбайн ва силос йиғиштириб берадиган 9 минг комбайн, тракторларга тиркаб ишлатиладиган 488 минг плуг, 573 минг сеялка, 496 минг культиватор, тракторларга тиркаб ишлатиладиган ва пичан ўриб берадиган 292 минг машина ҳамда ерни ишлаб, экиб ва ҳосилни йиғиб-териб берадиган бошқа кўп миқдорда машиналар, шунингдек чорвачилик фермалари учун машина ва ускуналар етказиб берилди. Қишлоқ хўжалиги анча кўп миқдорда янги тракторлар олганлиги натижасида қишлоқ хўжалигидаги трактор паркининг қуввати 1955 йилнинг охирида 1950 йилдагига нисбатан 55 процент кўпайди, шу жумладан, машина-трактор станцияларида қарийб 50 процент ва совхозларда 2 баравар кўпайди. Тракторларнинг сифати яхшиланди. Дон комбайнларининг сони 1,6 баравар, қишлоқ хўжалигидаги юк автомобилларининг сони қарийб 2 баравар кўпайди.

Машина-трактор станциялари 1955 йилда колхозларда 1950 йилдагига нисбатан 2 баравар кўп қишлоқ хўжалик ишларини бажардилар. 1955 йилда ёзги ва кузги шудгор, дон экинлари, чигит ва қанд лавлаги экиш ишлари деярлик тамомила механизация қилинди. Ҳамма дон экинларининг 80 процентдан кўпроғи комбайнлар блан ўриб-йиғиб олинди. Шу блан бирга, узун

СССР тараққиётининг 1951—1955 йилларга мўлжалланган бешинчи бешйиллик планининг бажарилиш якунлари тўғрисида

СССР Министрлар Советининг халқ хўжалигини перспектив планлаштириш Давлат комиссияси ва СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг ахбороти

толали зиғирни экиш ва йиғиштириб олиш, маккажўхорини, қанд лавлагини ва пахтани йиғиштириб ва териб олиш, картошкани экиш ва йиғиштириб олиш, пичан ўриш ва силос бостириш ишлари ҳали етарли механизациялаштирилмаган.

Кўпгина МТСларда трактор ва машина паркидан қониқарсиз фойдаланилмоқда. 1951 — 1955 йиллар мобайнида бир трактор ва бир комбайннинг кунлик иш унуми кам ошди. Кўпгина машина-трактор станциялари колхозлар блан тузилган шартномаларда олинган ўз мажбуриятларини бажармаётирлар.

Кейинги йилларда колхозларда чорвачиликдаги кўп меҳнат талаб қиладиган ишларни механизациялашни кенгайтириш ишлари олиб борилди. Броқ, колхозларнинг чорвачилик фермаларида кўп меҳнат талаб қиладиган ишларни механизациялаш даражаси ҳали сра етарли эмас.

Бешинчи бешйиллик даврида колхозларни, машина-трактор станцияларини ва совхозларни электрлаштириш ишлари давом эттирилди. Қишлоқ хўжалигида электр қувватини исте'мол қилиш тахминан 2,4 баравар ўсди. 1955 йилнинг охирида деярлик ҳамма машина-трактор станциялари ва совхозларнинг 90 проценти электрлаштирилди. Шу блан бирга, колхоз ишлабчиқаришини электрлаштириш етарли амалга оширилмаётир, — колхозларнинг фақат 25 проценти электрлаштирилган.

6. Бешинчи бешйилликда колхоз ва совхозларда жамоат қишлоқ хўжалигига хизмат қилаётган мутахассислар сони анча кўпайди. 1955 йилда қишлоқ хўжалигида махсус олий ёки ўрта ма'лумотли бўлган 400 мингдан кўпроқ агроном, зоотехник, ветеринария ходимлари ва инженер-техник ходимлар ишлади, шундан 330 мингдан кўпроқ мутахассис бевосита колхозларда, МТСларда, совхозларда ва ўрмон хўжаликларида ишлади. Махсус олий ёки ўрта ма'лумотли бўлган колхоз раисларининг сони 1952 — 1955 йилларда деярлик 2 баравар кўпайди.

Машина-трактор станцияларида доимий ишчи кадрлари вужудга келтирилди, лекин бу кадрлардан йил мобайнида, айниқса қиш фаслида, қониқарли фойдаланилмади.

7. Колхозчиларнинг меҳнат активлиги ошди. Колхозларнинг колхоз жамоат хўжалигида ишлаган ишга яроқли бир колхозчининг ишлаган ўртача меҳнат кунлари 1951 — 1955 йилларда 30 процентдан кўпроқ ортди. Броқ, бирқанча колхозларда ишга яроқли колхозчиларнинг анчагина қисми ҳали ҳам белгиланган ва албатта бажарилиши лозим бўлган минимум меҳнат кунларини бажармаётир.

Колхозларнинг пул даромадлари 2,2 баравар кўпайди, бўлинмас фондлар 1,7 баравар ортди, колхозчиларга меҳнат кунлари бўйича тўланадиган ишҳақи ошди. 1955 йилда колхозчиларга меҳнат кунлари бўйича тўланган пул ва натурал ишҳақининг умумий миқдори 1950 йилдагига нисбатан (таққослаб олинган нархларда) 1,8 баравардан кўпроқ ўсди.

8. Бешинчи бешйиллик даврида совхозлар анча ривожлантирилди. Кейинги икки йил ичида 581 та янги совхоз, шу жумладан қўриқ ва бўз ерларда 425 дон совхози ташкил қилинди. 1954 ва 1955 йилларда совхозлар 13,6 миллион гектар қўриқ ва бўз ерни ҳайдади. 1955 йилда совхозлардаги бутун экин майдони 1950 йилдагига нисбатан 2 баравар, дон экинлари майдони эса 2,4 баравар кўпайди. Маккажўхори экинлари майдони кенгайтирилди.

1955 йилда мамлакатнинг бирқанча шарқий районларида метеорология шароитлари ноқулай келганига қарамай, совхозлар давлатга 1950 йилдагига нисбатан 1,6 баравар кўп дон, 1,7 баравар кўп картошка, 17 процент кўп пахта ва 2,7 баравар кўп сабзавот топширдилар.

1955 йилда совхозлар давлатга 1950 йилдагига нисбатан 2 баравар кўп чорва моллар ва сут ҳамда 1,9 баравар кўп жун топширдилар. 1955 йилда бир сигирдан соғиб олинган ўртача сут миқдори 1950 йилдагига нисбатан 7 процент ва бир қўйдан қирқиб олинган ўртача жун миқдори 26 процент кўпайди.

Техника блан та'минлаш анча ўсганига ва ишчи кучлардан фойдаланиш бирмунча яхшиланганига қарамай, совхозлар ҳали ҳам қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлигини, чорвачиликнинг маҳсулдорлигини, меҳнат унумдорлигини зарур даражада оширишга ва деҳқончилик ҳамда чорвачилик маҳсулотлари таннархини камайтиришга муваффақ бўлаолмадилар.

9. Сув хўжалиги қурилиши соҳасида катта ишлар қилинди. Колхоз ва совхозларда суғориш тормоқлари бўлган ер майдони беш йил мобайнида 13 процент, бу ерларнинг фойдаланилаётган майдони ҳажми 25 процент кўпайди. Экин экиш учун захи қочирилган ерлар майдони 30 процент кўпайди.

10. Бешинчи бешйиллик даврида колхоз ва совхозларда пландаги 2,5 миллион гектар ўрнига 1,7 миллион гектар майдонда ихота дарахтзорлари барпо этилди. Пландаги 2,5 миллион гектар ўрнига 2,9 миллион гектар майдонга кўчат ўтқазилиб ва уруғ экилиб, давлат дарахтзорлари барпо қилинди.

11. Бешйиллик планда қишлоқ хўжалигига тўртинчи бешйилликдагига нисбатан тахминан 2,1 баравар кўп капитал сарфлаш кўзда тутилган эди. Ҳақиқатда эса давлат томонидан қишлоқ хўжалигига сарфланган капитал харажатлар 2,5 баравар кўпайди.

III. Транспорт ва алоқа соҳасида

1. Темир йўл, денгиз ва автомобиль транспорти юк оборотини ўстириш юзасидан бешинчи бешйилликка белгиланган топшириқни ошириб бажарди, шу блан бирга, темир йўл ва автомобиль транспорти бешйиллик планни тўрт йилда адо этди. Дар'ё, трубопровод ва ҳаво транспорти юк оборотини ўстириш топшириқларини тўла бажармади. 1955 йилда темир йўл транспортининг юк обороти 969 миллиард тонна-километрни ташкил қилди ва 1950 йилдагига нисбатан 61 процент кўпайди. Денгиз транспортининг юк обороти беш йил мобайнида 74 процент, дар'ё транспортининг юк обороти 47 процент, автомобиль транспортининг юк обороти 2,1 баравар, трубопровод транспортининг юк обороти 2,8 баравар ва ҳаво транспортининг юк обороти 85 процент кўпайди.

Темир йўл бўйича юкларни ташишнинг ўртача узоқлиги беш йил мобайнида планда кўзда тутилганидек камайиш ўрнига 6 процент кўпайди ва 1955 йилда 771 километрни ташкил қилди.

Темир йўлларда пассажирлар ташиш 61 процент кўпайди.

2. Бешинчи бешйилликда 3,1 минг километр узунлигида янги темир йўл қурилди ва ишга туширилди. Сталинскдан Акмолинскача бўлган участкада Жанубий-Сибирь магистрали қурилиб бўлди. Мўғулистон Халқ Республикаси блан биргаликда Улан-Батор—Дзамин-Удэ янги темир йўл магистрали қурилди. Бу магистрал Совет Иттифоқи, Хитой Халқ Республикаси ва Мўғулистон Халқ Республикаси ўртасида транспорт алоқаларини яхшилайди.

Темир йўлларда, айниқса Урал, Сибирь, Поволжье ва Марказ районларида темир йўл қатновини кўпайтириш ишлари ўтказилди. Кўп юк ташиладиган йўлларда 4,7 минг километр узунлигида қўшалоқ йўл қурилди ва ишга туширилди ҳамда 2,3 минг километр узунлигида темир йўл электрлаштирилди.

Автоблокировка блан ускуналанган темир йўл линияларининг узунлиги 49 процент ва автостоплар блан ускуналанган темир йўлларнинг узунлиги 2,3 баравар кўпайди. Электр централизация блан ускуналанган стрелкалар сони кўпайди.

Бешинчи бешйилликда темир йўлларда юк ва пассажирлар ташишни кўпайтириш соҳасидаги топшириқлар: янги темир йўллар қуриш, қўшалоқ йўллар қуриш, темир йўл линияларини электрлаштириш топшириқлари анча кам бажарилди. Темир йўлларни электрлаштириш плани фақат 58 процент бажарилди. Йўллар министрлиги темир йўл транспортини ривожлантириш учун ажратилган маблағлардан тўла фойдаланмади.

Бешинчи бешйиллик даврида темир йўлларда йўл хўжалигининг аҳволи яхшиланди. Темир йўл транспортига тўртинчи бешйиллик давридагига нисбатан 71 процент кўп янги излар етказиб берилди. Оғир типдаги излар ётқизилган темир йўлларнинг узунлиги тахминан 25 минг километр кўпайди.

Темир йўлларнинг паровоз ва вагонлар парки янги локомотивлар, янги типдаги вагонлар ва яримвагонлар блан, шунингдек тез бузилиб қолучи юкларни ташийдиган махсус поездлар блан тўлатилди. Автосцепка усулига ўтказилган юк вагонларнинг сони 1950 йилдаги 52 процентдан 1955 йилда 77 процентгача ва автотормозлар блан ускуналанган вагонларнинг сони 75 процентдан 87 процентгача кўпайди.

Темир йўлларда паровоз ва вагонлардан фойдаланиш яхшиланди. Юк вагонининг оборот вақти 1955 йилда 1950 йилдагига нисбатан 17 процент камайди, паровознинг бир суткадаги ўртача қатнови 14 процент кўпайди. Юк поездининг ўртача оғирлиги 23 процент кўпайтирилди.

Шу блан бирга, темир йўл транспортининг техника блан та'минланиши кейинда қолди. Саноат электровозларни ва тепловозларни кам миқдорда ишлаб чиқарди ҳамда уларни темир йўлларда ишга солиш соҳасида жиддий камчиликлар бўлди.

3. Бешинчи бешйилликда дар'ё портларининг иш ҳажмини кенгайтириш соҳасида анча ишлар қилинди. 1955 йилда Дар'ё флоти министрлигининг дар'ё портларида 1950 йилдагига нисбатан 2,3 баравар кўп юк ортилди ва туширилди. Асосий дар'ё портлари механизациянинг юқори унумли воситалари блан та'минланди. Дар'ё флоти министрлигининг портларида портал кранлар сони 2 баравар, сузучи кранлар ва автопогрузчиклар сони 2,3 баравар кўпайди.

В. И. Ленин номидаги кемалар қатнайдиган Волга-Дон канали ва Дон дар'ёсида Цимлянск гидроузели қурилиб бўлдики, бу эса Волга ва Дон дар'ёлари бўйича кемаларнинг туташ қатнаб туришини та'минлайди. Кама ва Дон дар'ёлари чуқурлаштирилди.

Дар'ё флоти янги буксирлар, ўзиюрар юк кемалари ва пассажир кемалари ҳамда тиркаладиган баржалар блан тўлатилди. Дар'ё флоти министрлигига бешинчи бешйилликда тўртинчи бешйилликдагига нисбатан 32 процент кўп буксир кемалар, 23 процент кўп ўзиюрар юк ва пассажир кемалари ҳамда 19 процент кўп тиркаладиган баржалар етказиб берилди. Кўпгина транспорт кемалари катта сув омборларида сузиш эҳтимолини назарга олиб қурилди. 1955 йилда дар'ё буксир флотининг қуруқ юкларни ташишдаги иш унуми ва қуруқ юк ташийдиган баржалар флотининг иш унуми 1950 йилдагига нисбатан 12 процент кўпайди, буксир флотининг нефть юклари ва ёғоч солларни ташишдаги иш унуми ва нефть ташийдиган баржаларнинг иш унуми бирмунча пасайди. Буксир кемаларнинг ва нефть ташийдиган баржаларнинг бекор туриши ҳали ҳам кўп.

4. Бешинчи бешйилликда денгиз савдо флотининг тоннажи 34 процент кўпайди. Броқ, денгиз флоти юк ташиш соҳасидаги эҳтиёжларни тўла қондирмаётир.

Портлар қуриш ва уларнинг иш ҳажмини кенгайтириш соҳасида ишлар қилинди. Портларда юк ортиш ва тушириш тахминан 1,8 баравар кўпайди. Денгиз портларида юк кранлари миқдори 1,3 баравар ва погрузчиклар сони 2,1 баравар кўпайди. Шу блан бирга. Узоқ Шарқ ва Қора денгиз ҳавзаларида денгиз савдо портларини ривожлантириш сур'атлари орқада қолиб келмоқда. Денгиз портларининг ишини уюштиришда ва юк ортиш-тушириш ишларида механизмлардан фойдаланишда ҳали жиддий камчиликлар бор.

Қуруқ юк ташийдиган денгиз флотининг иш унумдорлиги беш йил мобайнида 18 процент ва нефть ташийдиган флотнинг иш унумдорлиги 43 процент кўпайди. Қуруқ юк ташийдиган флотнинг унумсиз бекор туришлари гарчи бирмунча камайган бўлса ҳам, ҳар ҳолда ҳали бу хил бекор туришлар кўп. Узоқ Шарқда, жумладан балиқ саноати корхоналарининг рейд пунктларида денгиз кемаларининг бекор туриши айниқса кўп.

5. Бешинчи бешйиллик даврида умум фойдаланаётган автомобиль транспорти анча ривожланди, бу хил автомобиль транспортининг юк обороти 10 баравар кўпайди ва 1955 йилда мамлакатдаги автомобиль транспортининг умумий юк оборотига нисбатан 22 процентни ташкил қилдики, 1950 йилда бу фақат 5 процентни ташкил қилган эди. Оммавий юкларни марказлашган тартибда ташиш анча кенгайди. Юк автомобильларининг иш унумдорлиги 18 процент кўпайди.

Пассажирлар ташийдиган автотранспортнинг аҳолига хизмат кўрсатиши яхшиланди. Автобусларда ташилган пассажирлар сони 1955 йилда 1950 йилдагига нисбатан 4,3 баравар кўпайди. Автобус линияларининг узунлиги 2 баравар ортди.

Автомобиль хўжаликларини мустаҳкамлаш топшириғи бажарилмади. Юк автомобильлари паркидан фойдаланишда жиддий камчиликлар бор. Автомобильларнинг ярмига яқини бекор туради, ишлаётган автомобильлар эса йўлнинг ярмини юксиз қатнайди. Давлат ва жамоат ташкилотлари қарамоғидаги енгил автомобильлардан фойдаланишда ҳам жиддий камчиликлар ва исрофгарчиликларга йўл қўйилди.

Бешйиллик даврида Киев—Харьков—Ростов, Ростов—Минеральние Води — Оржоникидзе, Минск—Брест автомобиль магистраллари қурилди ва ишга туширилди. Броқ, асфальт ёки тош ётқизилган янги автомобиль йўллари қуриш топшириғи фақат 65 процент бажарилди.

6. Кеча-кундуз ишлаб туриш учун ускуналанган ҳаво йўлларининг узунлиги деярлик 2 баравар ортди. Энг асосий аэропортлар кечаси блан учиш ва мураккаб об-ҳаво шароитида учиш учун ускуналанган. Халқ хўжалигининг турли тормоқларида авиация кенг қўлланилабошланди.

7. Бешинчи бешйиллик даврида мукаммалроқ техника базасида алоқа ва радио воситаларини янада ривожлантириш та'минланди. Шаҳарлараро кабельлар тортиш соҳасида катта ишлар қилинди, шунинг натижасида бундай кабельнинг узунлиги 2,2 баравар кўпайди. Радиоэшитдириш станцияларининг қуввати ва радио қабул қиладиган точкалар сони 2 баравардан зиёд кўпайди. Броқ, алоқа техникасининг даражаси халқ хўжалигининг ўсиб бораётган эҳтиёжларидан орқада қолмоқда. Ультрақисқа тўлқинли радиоэшитдиришни ва радиорелейяли алоқани жорий қилиш ишлари зарур хажмларда амалга оширилмади.

Шаҳар телефон станцияларининг қуввати 36 процент ўсди. Қишлоқ Советларини, машина-трактор станцияларини ва совхозларни телефонлаштириш соҳасида катта ишлар қилинди. Почта алоқаси корхоналари сони, айниқса қишлоқ жойларида ва қўриқ ҳамда бўз ерлар ўзлаштирилаётган районларда кўпайди. Шу блан бирга, корхоналарга, муассасаларга ва аҳолига алоқа воситалари блан хизмат қилишда ҳали катта камчиликлар бор.

8. Бешинчи бешйиллик даврида транспорт ва алоқа ишларига қилинган капитал харажатлар миқдори тўртинчи бешйилликдагига нисбатан 48 процент кўпайди.

IV. Меҳнат унумдорлигини ўстириш ва ишлабчиқариш ҳамда муомала чиқимларини камайтириш соҳасида

1. Бешинчи бешйилликда халқ хўжалигининг ҳамма тормоқларида меҳнат унумдорлиги янада ўсди. Броқ, меҳнат унумдорлигини ўстиришда эришилган даража ҳали ҳам етарли эмас ва меҳнат унумдорлиги соҳасидаги топшириқлар тўла бажарилмади.

Беш йил мобайнида меҳнат унумдорлиги саноатда пландаги 50 процент ўрнига 44 процент, қурилишда 55 процент ўрнига 45 процент, колхозларнинг жамоат қишлоқ хўжалигида, совхозларда ва давлат ёрдамчи қишлоқ хўжалик корхоналарида 40 процент ўрнига тахминан 37 процент ўсди.

Саноатда, айниқса кўмир шахталарида ва ёғоч тайёрлашда меҳнат унумдорлигининг ўсиши етарли бўлмади.

Меҳнат унумдорлигини ўстириш соҳасидаги топшириқларнинг бажарилмай қолиши бирқанча министрликлар, идоралар ва корхоналарнинг янги техникани жорий қилиш соҳасида ва ишлабчиқаришни уюштиришни яхшилаш соҳасида қониқарсиз ишлаганликлари натижасида, шунингдек кўпгина корхоналарнинг бир ме'ёрда ишламаётганлиги, бекор туришлар кўп бўлганлиги ва иш вақтининг бошқа йўллар блан зойи қилиниши натижасида юз берди.

Қурилишда меҳнат унумдорлигини ўстириш топшириқларининг бажарилмаганлиги механизмлардан қониқарсиз фойдаланилаётганлиги ва йиғма детальлар ҳамда конструкциялар етарли ишлатилмаганлиги блан ҳам боғлиқдир.

2. Бешинчи бешйиллик даврида халқ хўжалигида ишлабчиқариш ва муомала чиқимлари камайди.

Планда саноат маҳсулоти таннархини тахминан 25 процент камайтириш кўзда тутилган эди. Аслда саноат маҳсулоти таннархи беш йил мобайнида 23 процент камайтирилди. СССР Ўрмон саноати министрлиги, СССР Балиқ саноати министрлиги ва СССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги маҳсулот таннархини камайтириш топшириқларини муттасил бажармай келдилар.

Қурилиш ишлари қимматини камайтириш топшириғи бажарилмади. Бирқанча министрликлар ва кўпгина қурилиш ташкилотлари анча зарар кўрилишига йўл қўйдилар.

Темир йўлда юк ташиш таннархини камайтириш топшириғи ошириб бажарилди. Чакана савдода муомала чиқимлари беш йил мобайнида, таққослаб олинган нархларда, пландаги 23 процент ўрнига 25 процент камайди.

Ишлабчиқариш ва муомала чиқимларининг камайиши корхоналарда ва хўжалик ташкилотларида жамғармаларни анча кўпайтириш ҳамда бешйиллик мобайнида хомаш'ё, материаллар, ёқилғи, ускуналар улгуржи нархларини ва электр ҳамда теплоэнергия ҳамда юк ташиш тарифларини икки марта камайтириш имконниятини берди.

V. Халқнинг моддий фаровонлигини янада ўстириш, соғлиғини сақлаш ва маданий савиясини ошириш соҳасида

1. Бешйиллик планда миллий даромадни камида 60 процент кўпайтириш кўзда тутилган эди. Ишлабчиқаришни ўстириш ва меҳнат унумдорлигини ошириш асосида бешйиллик даврида миллий даромад 68 процент кўпайди.

Беш йил мобайнида халқ хўжалигидаги ишчи ва хизматчилар сони тўққиз ярим миллион кишига ёки 24 процент ортди. 1955 йилда ишчи ва хизматчиларнинг йиллик ўртача миқдори 48,4 миллион кишини ташкил этди.

Аввалги йиллардаги каби ўтган бешйилликда ҳам мамлакатда ишсизлик бўлмади.

Планда беш йил ичида ишчи ва хизматчиларнинг реал ишҳақини камида 35 процент ва колхозчиларнинг даромадларини камида 40 процент кўпайтириш юзасидан топшириқ берилган эди. Давлат чакана нархларининг камайтирилиши, шунингдек пул блан тўланадиган ишҳақининг ортиши натижасида 1955 йилда ишчи ва хизматчиларнинг реал ишҳақи 1950 йилдагига нисбатан 39 процент кўпайди. Колхозчиларнинг реал даромадлари 50 процент кўпайди, бу эса колхоз ишлабчиқаришининг ўсиши ва тайёрлаш ҳамда закупка нархларини ошириш, мажбурий тартибда етказиб бериш нормаларини камайтириш, қишлоқ хўжалик солиғини камайтириш, ўтган йиллардаги қишлоқ хўжалик солиғи бўйича қолган боқимондаларни бекор қилиш чораларини ва бошқа бирқанча чораларни амалга ошириш натижаси бўлди.

Бешйиллик мобайнида давлат ва кооператив савдосида чакана нархлар планда кўрсатилган 23,5 процент ўрнига 26 процент камайтирилди.

Беш йил ичида меҳнаткашларга маданий-маиший хизмат кўрсатиш учун давлат томонидан қилинган харажатлар анча ошди. Аҳоли давлат нафақаси ва ишчи ҳамда хизматчиларни социал-страхование қилиш бўйича тўловлар, пенсиялар, санатория, дам олиш уйлари ва болалар муассасаларига бепул ва енгил баҳолар блан йўлланмалар бериш, кўпболали оналар ва болали ёлғиз оналарга нафақалар тўлаш, ўқучиларга стипендия бериш, бепул ўқитиш, бепул медицина ёрдами кўрсатиш, отпуска вақти учун ишҳақи тўлаш ва бошқа тўлов ҳамда енгилликлар ҳисобига 1950 йилдаги 122 миллиард сўм ўрнига 1955 йилда жам'и 154 миллиард сўм ёки 26 процент кўпроқ маблағ олди.

2. Бешинчи бешйилликнинг планнинг чакана товар оборотини ўстириш соҳасидаги топшириқлари ошириб бажарилди. Беш йил ичида давлат ва кооператив савдосидаги чакана товар оборотининг ҳажми таққослаб олинган нархларда планда кўрсатилган 70 процент ўрнига 89 процент ортди. Қишлоқда савдо-сотиқни амалга оширучи матлубот кооперациясининг товар обороти 2,1 баравар кўпайди.

Аҳолига халқ исте'мол қиладиган асосий товарларни сотиш кўпайди. 1955 йилда сотилган озиқ-овқат товарлари 1950 йилдагига нисбатан қуйидаги миқдорларда ортди: гўшт — 2,3 баравар, колбаса маҳсулотлари — 1,7 баравар, гўшт консервалари — 2,8 баравар, балиқ — 1,5 баравардан кўпроқ, балиқ консервалари — 3,4 баравар, мол ёғи — 1,6 баравар, ўсимлик мойи — 2,2 баравар, сабзавот, мева ва сут консервалари — 3,1 баравар, қанд — 1,9 баравар, сут ва сут маҳсулотлари — 2,1 баравар, сортли ун — 2 баравар.

Асосий саноат товарларини сотиш қуйидагича кўпайди: кийим-кечак ва ички кийим — 2 баравар, трикотаж буюмлар — 2,2 баравар, ип-газлама — 50 процент, шойи газлама — 2,9 баравар, пойафзал — 68 процент, мебель — 3,1 баравар, металл идишлар сотиш — 3,5 баравар.

Маданий-маиший хизмат кўрсатадиган товарлар сотиш қуйидаги миқдорларда ғоят кўпайди: велосипедлар — 4 баравар, соат — 2,3 баравар, тикув машиналари — 3 баравар, радиоприёмниклар ва телевизорлар — 3,9 баравар; уй холодильниклари, кир ювиш машиналари ва пилесослар сотиш эса кўп баравар ортди.

Ёғоч ва бинокорлик материалларини ҳамда ишлабчиқариш-хўжалик учун кераклн бошқа товарларни асосан қишлоқ жойларида сотиш бирнеча баравар кўпайди, шу жумладан, ёғоч сотиш 6,4 баравар, тахта сотиш 7 баравар, цемент сотиш 5,7 баравар, шифер сотиш 10,4 баравар, том ёпадиган юмшоқ материаллар 4 баравар, юк автомобильлари сотиш 3,1 баравар кўпайди.

Кўп товарларни ишлаб чиқариш аҳоли даромадларининг ортишидан кейинда қолаётганлиги сабабли аҳолининг бирқанча озиқ-овқат товарларига (гўшт, ёғ, қанд ва шу сингариларга) ҳамда ба'зи муҳим саноат товарларига бўлган талаби тўла қондирилмаётир.

Савдо ташкилотлари товарларнинг ассортиментини кўпайтириш ва уларнинг сифатини яхшилаш юзасидан саноатга ҳали ҳам етарли даражада та'сир кўрсатмаётирлар, товарларни мамлакатнинг районларига етказишда хатоларга йўл қўймоқдалар.

Беш йил мобайнида умумий овқатланиш корхоналарида овқатнинг хиллари 62 процент кўпайтирилди, товар обороти эса таққослаб олинган нархларда 84 процент ортди. Аммо умумий овқатланишни ташкил қилишда катта-катта камчиликлар бор, кўпгина умумий овқатланиш корхоналарида исте'молчиларга хизмат кўрсатиш ёмон уюштирилган.

Давлат ва кооператив савдосидаги магазинлар сони 18 процент кўпайди. Шу блан бирга, ихтисослаштирилган магазин шохобчалари кенгайтирилди. Ошхоналар, ресторанлар ва чайньялар сони 30 процент оширилди.

Лекин магазинлар, складлар ва умумий овқатланиш корхоналарининг миқдори ва савдо корхоналарини моддий-техника жиҳатидан та'минлаш зарур қулайликларни вужудга келтириш ва харидорларга нормал хизмат кўрсатиш учун ҳали етарли эмас

3. Бешинчи бешйилликда уй-жой қурилиши, шаҳарларни, ишчи посёлкаларини ва қишлоқ район марказларини обод қилиш соҳасида ҳамда коммунал корхоналар қуриш соҳасида кўп иш қилинди.

Уй-жой қурилиши юзасидан белгиланган топшириқ бажарилди. Давлат планига мувофиқ ажратилган маблағлар ҳисобигагина жам'и 105 миллион квадрат метр уй-жой қурилди. Бундан ташқари, корхоналарнинг фонди ва марказлаштирилмаган тартибда бериладиган бошқа маблағлар ҳисобига жам'и салкам 10 миллион квадрат метр ҳажмида уй-жой қурилди. Шаҳар аҳолиси ўз ҳисобига ва давлат кредити ёрдами блан жам'и салкам 39 миллион квадрат метр ҳажмида уй-жой қурди. Бешйиллик мобайнида колхозчилар ва қишлоқ интеллигенцияси 2,3 миллион уй-жой қурди.

1955 йилда водопровод ва канализация шохобчалари қурилишига, уй-жойларни теплофикация ва газификация қилишга, шаҳар транспортини кенгайтиришга, гостиницаларни ва маҳаллий Советларга қарашли бошқа коммунал корхоналарни қуришга сарфланган капитал маблағлар ҳажми 1950 йилдагига нисбатан 56 процент кўпайди.

1955 йилнинг охирига келганда газ блан та'минланган квартиралар сони 1950 йилдагига нисбатан тахминан 2 баравар ортди.

1955 йилда Ленинградда В. И. Ленин номли метрополитеннинг биринчи навбати қурилиб ишга туширилди, унинг эксплуатацион узунлиги 10,8 километрдир. Бешйиллик мобайнида Москвадаги В. И. Ленин номли метрополитеннинг эксплуатацион узунлиги 18,3 километр оширилди.

4. Бешинчи бешйилликда халқ соғлиғини сақлаш ишларини янада ривожлантириш тадбирлари амалга оширилди. Касалхона, туғруқхона, диспансер, санатория ва дам олиш уйлари, болалар яслилари ва бошқа даволаш-профилактика муассасалари, шунингдек болалар боқчалари шохобчалари кенгайтирилди.

Даволаш муассасаларидаги ўринлар сони беш йил ичида 28 процент кўпайди. Болалар яслиларидаги ўринлар сони 133 мингга ортди. Бешйилликнинг охирига келганда болалар боқчаларида тарбияланган болалар сони 1,7 миллионга етди, я'ни 1950 йилдагига нисбатан планда кўрсатилган 40 процент ўрнига 48 процент ортди. Санатория ва дам олиш уйларидаги ўринлар сони 60 мингдан зиёд кўпайди. Лекин болалар яслилари, санаториялар ва дам олиш уйларидаги ўринлар сонини кўпайтириш юзасидан берилган топшириқ тўла бажарилмай қолди.

Мамлакатдаги врачлар сони 66 минг кишига ортди; 100 мингдан ортиқ врач ўз малакасини оширди.

Даволаш муассасаларини энг янги медицина ускуналари, аппарат ва инструментлари блан та'минлаш яхшиланди. 1955 йилда дори-дармон, медицина асбоб-ускуналари ва инструментлари ишлаб чиқариш 1950 йилдагига нисбатан 2,8 баравар кўпайди. Оммавий физкультура ҳаракатини янада кенгайтиришга муваффақ бўлинди.

5. Ўтган бешйиллик мобайнида социалистик маданиятнинг барча соҳаларида муваффақиятларга эришилди.

Республикаларнинг пойтахтларида, республика аҳамиятига эга бўлган шаҳарларда, область, ўлка марказларида ва энг йирик марказларда бешинчи бешйилликнинг охирига келганда еттийиллик та'лимдан умумий ўрта та'лимга (ўнйиллик та'лимга) ўтиш тугалланди.

Мамлакатда 1955 йилда ўрта мактабларнинг, шу жумладан ишчи ва қишлоқ ёшлари мактабларининг 8—10-нчи синфларида ўқучилар сони 1950 йилдагига нисбатан 4,3 миллион кишига, ёки 3,4 баравар кўпайди, шу блан бирга, қишлоқ жойларда 8—10 синфларда ўқучилар сони 3,7 баравар ортди. 1955 йилда ўрта мактаблар сони 1950 йилдагига нисбатан 80 процент кўпайди. 1955 йилда шаҳарларда 7-нчи синфни тамомлаб чиққан ўқучиларнинг 90 процентидан кўпроғи 1955—56 ўқув йилида ўрта мактабларнинг 8 синфида ва техникумларда ўқишни давом этдирмоқда.

Бешинчи бешйилликда политехника та'лимини ривожлантириш соҳасида биринчи қадамларгина қўйилди ва мактабларда политехника та'лими ҳали қониқарли уюштирилган эмас.

6. Бешйиллик даврида халқ хўжалигининг барча тормоқлари учун мутахассислар тайёрлаш анча кенгайтирилди. 1955 йилда олий ўқув юртларида, шу жумладан сиртқи ўқув юртларида 1 миллион 867 минг студент, ёки 1950 йилдагига нисбатан 620 минг кўпроқ студент ўқиди. 1955 йилда техникумларда ва бошқа махсус ўрта ўқув юртларида, сиртқи ўқув юртларини қўшиб ҳисоблаганда 1 миллион 959 минг киши, ёки 1950 йилдагига нисбатан 661 минг кўпроқ киши ўқиди.

Ишлабчиқаришдан ажратилган ҳолда ўқиб барча махсус олий ва ўрта ўқув юртларини тамомлаб чиққан мутахассислар сони 2 миллион 242 минг кишини ташкил этди, ёки тўртинчи бешйилликдагига нисбатан 32 процент кўпайди, ишлабчиқаришдан ажрамаган ҳолда ўқиганларни ҳам ҳисобга олганда эса тайёрланган мутахассислар сони 2 миллион 681 минг кишини ташкил этди, ёки тўртинчи бешйилликдагига нисбатан 39 процент кўпайди. Саноат, қурилиш ва қишлоқ хўжалигининг энг муҳим тормоқлари учун махсус ўрта ва олий ўқув юртларида мутахассислар тайёрлаб чиқариш юзасидан берилган топшириқлар бажарилди.

Халқ хўжалигида махсус олий ёки ўрта ма'лумотли мутахассислар сони бешинчи бешйиллик мобайнида бир ярим баравардан зиёд кўпайди.

Махсус олий ва ўрта та'лимни ривожлантиришда муваффақиятлар блан бирқаторда мутахассислар тайёрлашда жиддий камчиликлар ҳам бор. Айрим ҳолларда мутахассислар тайёрлаш сифати халқ хўжалигининг талабларига жавоб бермайди. Олий ўқув юртларининг кўпчилиги шу вақтгача СССР Европа қисмининг марказий ва жанубий районларида жойлашган.

7. Бешинчи бешйиллик даврида совет фани анча катта муваффақиятларга эришди. 1955 йилда мамлакатдаги илмий ходимларнинг умумий сони, шу жумладан илмий-педагогика кадрлари 1950 йилдагига нисбатан 38 процент кўпайди. Ишлабчиқаришдан ажралган ҳолда аспирантурани ўтган аспирантларни тайёрлаб чиқариш бешинчи бешйиллик мобайнида тўртинчи бешйилликдагига нисбатан 88 процент, сиртқи аспирантурани тамомлаб чиққанларни ҳам қўшиб ҳисоблаганда 93 процент кўпайди. Ишлабчиқариш блан алоқанинг сустлиги кўпгина илмий муассасаларнинг ишларидаги катта камчиликдир.

8. Халқ хўжалигининг малакали ишчи кадрларга бўлган эҳтиёжларини та'минлаш учун бешинчи бешйилликда меҳнат резервлари ўқув юртлари ва мактабларида 2,4 миллион ишчи, шу жумладан техника, ҳунармандчилик, темир йўл ўқув юртларида 746 минг киши, қишлоқ хўжалигини механизациялаш ўқув юртларида 628 минг киши ва ФЗТ мактабларида 990 минг киши тайёрланди.

Корхоналар ҳузуридаги ФЗУ мактабларида шу давр ичида 420 мингдан ортиқ ишчи тайёрланди.

Ишчи ва хизматчилардан 7,5 миллиондан ортиқ киши якка-якка тартибда ўқиш-бригада йўли блан ўқиш орқали, бевосита ишлабчиқаришда ташкил этилган курс ва мактаблар системаси орқали ҳар йили янги касбларни ўрганди ва ўз малакасини оширди.

9. Бешинчи бешйиллик мобайнида кино, кутубхона ва клуб шохобчалари янада ривожланди. 1955 йилда киностудиялар 82 та тўла метражли кинофильм, шу жумладан 65 та бадиий фильм ишлаб чиқардилар. Кино установкалар сони 58 мингдан ҳам ортиб кетди. Кино установкалар сони жиҳатидан бешйиллик план муддатидан илгари 1954 йилда бажарилди. Аммо кинотеатрларнинг сони ва аҳволи, кинофильмлар ишлаб чиқариш ва уларнинг сифати аҳолининг кино хизматига бўлган эҳтиёжларини қондирмаётир. 1955 йилнинг охирига келганда 390 мингдан ортиқ ҳархил кутубхона бўлиб, уларда салкам 1 миллиард 350 миллион нусха китоб бор эди. Маданият саройлари ва уйлари, клублар ва ўқишхоналарнинг сони 126 мингга етди.

1955 йилда нашр этилган китоблар тиражи 1 миллиард нусхадан ҳам ортиб кетди ва 1950 йилдагига нисбатан 24 процент кўпайди, журналлар тиражи 99 процент ва газеталарнинг бир йилги тиражи 47 процент кўпайди.

1951—1955 йилларда соғлиқни сақлаш муассасалари, илмий ва маданий-оқартув муассасалари қурилишига сарфланган капитал маблағ 1946—1950 йиллардагига нисбатан қарийб бир ярим баравар ортди.

* * *

СССР тараққиёти бешинчи бешйиллик плани топшириқларининг муваффақиятли бажарилганлиги мамлакатимизнинг коммунизм сари ривожланиб бориш йўлида катта қадам бўлди ва социалистик жамиятнинг буюк ижодий кучини ҳамда социалистик хўжалик системасининг капиталистик хўжалик системасига нисбатан устунлигини яна бир марта намойиш қилиб кўрсатди.

Бешинчи бешйиллик мобайнида иттифоқчи республикалардан ҳарбирининг халқ хўжалигини янада ривожлантириш ва уларда яшовчи меҳнаткашларнинг фаровонлигини янада ошириш та'минланди.

Иттифоқчи республикаларда экономика ва маданиятнинг бешинчи бешйиллик даврида ривожланиши тўғрисидаги ахборотлар иттифоқчи республикаларнинг давлат план комиссиялари ва статистика бошқармалари томонидан э'лон қилинади.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ХАЛҚ ХУЖАЛИГИНИ ПЕРСПЕКТИВ ПЛАНЛАШТИРИШ ДАВЛАТ КОМИССИЯСИ.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДАГИ МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ.

Инглиз хотин-қизларининг сэр Антони Иден блан Н. А. Булганинга мурожаати

ЛОНДОН, 25 апрель. (ТАСС). Хотин-қизларнинг миллий ассамблеяси Иден блан Булганинга мурожаат қилганлигини билдирди. Мурожаат текстида бундай дейилади:

«Биз, сиёсий маслакларимиз турлича бўлиб, жамиятдаги ҳарқандай синфларга мансуб бўлган хотин-қизлармиз. Кўпимиз оналармиз. Бизлар оилаларимизни сақлаб қолишдан астойдил манфаатдормиз. Биз бош министримизнинг Женева кенгашида СССР ҳукумати бошлиғини мамлакатимизга келишга таклиф этиб кўрсатган ташаббусини табриклаймиз.

Биз ўз шаҳарларимизда ва уйларимизда Булганин жанобларини ва Хрушчев жанобларини қизғин табриклаймиз ва улар барча халқлар блан тинч ва дўст бўлиб яшашга астойдил интилаётганлигимизни кўражакларини биламиз.

Биз сэр Антони Идендан ва Булганин жанобларидан ана шу имкониятдан фойдаланишларини ва ҳар икки халқимиз тинч-тотув яшайди, деб бутун дун'ёга э'лон қилишларини, қуролсизланиш йўлида биринчи қадам сифатида водород бомбалари синовини тўхтатиш тўғрисида ҳамда ўзаро бошқа жанжалли масалаларни яхши ният блан ҳал этишга ҳаракат қилиш ҳақида келишганликларини биргаликда э'лон қилишларини чин кўнглимиздан сўраймиз».

Н. А. БУЛГАНИН БЛАН Н. С. ХРУШЧЕВНИНГ АНГЛИЯДА БЎЛИШИ ТЎҒРИСИДА АВСТРИЯДА БАЁН ҚИЛИНГАН ФИКРЛАР

ВЕНА, 25 апрель. (ТАСС). Ҳарқандай сиёсий маслакдаги матбуот Н. А. Булганин блан Н. С. Хрушчевнинг Англияда бўлишига ҳали ҳам катта э'тибор бермоқда. Газеталар совет сиёсий арбоблари блан инглиз сиёсий арбоблари ўртасида олиб борилаётган музокаралар тўғрисидаги хабарларни кўзга кўринарли ўринларда босиб чиқармоқдалар ва четэл матбуотининг фикрларини э'лон қилмоқдалар.

«Нейе эстеррейх» газетаси, совет раҳбарларининг инглиз давлат арбоблари блан олиб бораётган музокаралари урушдан кейинги даврда шарқ блан ғарб ўртасидаги энг муҳим музокаралардир ва бу музокаралар тинчликни мустаҳкамлаш учун катта аҳамиятта эгадир, деб уқтириб ўтади.

«Эстеррейхише фолькссштимме» газетаси Австрия парламенти депутати И. Коплениганинг сўзини босиб чиқарди. Н. А. Булганин блан Н. С. Хрушчевнинг Англияга қилган сафарига тўхталиб Копленинг бундай дейди: «Барча газеталар совет раҳбарларининг Англияда бўлиши тўғрисидаги хабарларни босиб чиқараётган ҳозирги пайтда ҳарбир киши Совет Иттифоқи совуқ муносабатлар урушига хотима бериш, халқаро кескинликни йўқотиш, тинчликни сақлашни та'минлаш ва халқларнинг турмуш даражасини кўтариш учун шароит вужудга келтириш мақсадида зўр ғайрат блан ишлаётганлигини кўриб билаолади. Тинчликни мустаҳкамлашга қаратилган ана шу совет сиёсати айни вақтда Австриянинг мустақиллигини мустаҳкамлаш ишига қўшилган катта ҳиссадир».

Шу блан бирга, ўнгларнинг ба'зи газеталари Лондонда олиб борилаётган Англия-Совет музокаралари муваффақиятсиз тамом бўлади, деб ёзиб, газетхонларни шунга ишонтиришга уринмоқдалар.

Германия Демократик Республикаси Халқ палатасининг делегацияси Москвага келди

СССР Олий Советининг таклифига биноан Германия Демократик Республикаси Халқ палатасининг делегацияси 25 апрельда Москвага келди.

Делегацияга Халқ палатасининг Раиси доктор Иоганнес Дикман бошчилик қилмоқда. Делегация составида Герман Матерн, Геральд Готтинг, Курт Абендрот, Ганс Бейер, Вальтер Буххайм, Гизала Фукс, Курт Бренк, Карл Поллак, Вольфганг Рессер, Пауль Шольц, Урзула Фридрих, Вальдемар Шмидт, Ингрид Тиме, Цецилия Вайдербах-Блум, Отто Зирау, доктор Макс Зурбирлар бор. Халқ палатасининг делегацияси блан биргаликда ГДР журналистлари ҳам келдилар.

Внуково аэропортининг биноси Германия Демократик Республикасининг ва Совет Иттифоқининг давлат байроқлари блан безатилган эди. Меҳмонларни СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси А. П. Волков, СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси В. Т. Лацис, СССР Олий Совети Президиуми Секретарининг ўринбосари А. Ф. Горкин, СССР Олий Совети Миллатлар Совети қонун лойиҳалари комиссиясининг раиси М. Ю. Гедвилас, СССР ва РСФСР Министрлари ҳамда бошқа расмий шахслар, шунингдек Москва меҳнаткашларининг жуда кўп вакиллари, журналистлар кутиб олдилар.

Делегацияни Германия Демократик Республикасининг СССРдаги Фавқулодда ва Мухтор Элчиси Иоганнес Кёниг ва Элчихонанинг ходимлари ҳам кутиб олдилар.

СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси В. Т. Лацис Германия Демократик Республикаси Халқ Палатасининг депутатларини СССР Олий Совети ва бутун совет халқи номидан қизғин табриклади.

Делегация раҳбари Германия Демократик Республикаси Халқ Палатасининг Раиси доктор Иоганнес Дикман жавоб нутқи сўзлади. (ТАСС).

Тинчликни ҳимоя қилиш Хитой Халқ Комитети Президиумининг мажлиси

ПЕКИН, 25 апрель. (ТАСС). Синьхуа агентлиги хабар беради: 24 апрельда Пекинда Тинчликни ҳимоя қилиш Хитой Халқ Комитети Президиумининг мажлиси бўлди. Мажлисда Комитет раисининг ўринбосари Чэнь Шу-тун нутқ сўзлади. У Жаҳон Тинчлик Кенгашининг Стокгольмда бўлган фавқулодда сессиясида қатнашган Хитой делегациясига бошчилик қилган. Чэнь Шу-тун сессиянинг иши тўғрисида сўзлаб, сессияда қабул қилинган қарорлар тинчлик учун олиб борилаётган жаҳон ҳаракатининг ғоят катта муваффақиятларини кўрсатади, деди.

Чэнь Шу-тун, Осиё ва Африка мамлакатларининг жамоат арбоблари бу районда тинчликни мустаҳкамлаш мақсадида, дўстона ҳамкорликни мустаҳкамлаш масалалари юзасидан конференция чақирадилар, деб умид билдирди.

Мажлис қатнашчилари Жаҳон Тинчлик Кенгаши фавқулодда сессиясининг қарорларини қўллаб-қувватлаган резолюцияни қабул қилдилар.

Норвегия журналистлари группаси Тошкентга келди

«Известия» газетасининг таклифига мувофиқ СССРда меҳмон бўлиб турган Норвегия журналистлари делегацияси 25 апрельда Тошкентга келди. Делегация пойтахт ва вилоят газеталарининг вакилларидан иборат. Делегация составида Ю. Селанд, Я. Свердруп, С. Савик, К. Рибер-Мон, К. Э. Хагелюнд, Х. Л. Ханссен, Ч. Люнау, Х. Стеффенсен, С. Моланд, О. Странд, П. Опейен, О. Ульвик бор.

Аэродромда делегацияни республика ва область газеталарининг, журналларнинг, Ўзбекистон Телеграф Агентлигининг, Бош радио информация бошқармасининг редакторлари ва мас'ул ходимлари, ёзувчилар, четэллар блан маданий алоқа қилиш Ўзбекистон жамиятининг ва шаҳар жамоатчилигининг вакиллари кутиб олдилар.

Норвегия журналистлари Ўзбекистонда бирнеча кун бўладилар.

* * *

Ўзбекистонга келган Норвегия журналистлари делегацияси республика меҳнаткашларининг ҳаёти блан танишмоқда.

Меҳмонлар 26 апрельда эрталаб шаҳарнинг бош архитектори М. Булатов блан Тошкентни томоша қилдилар. Улар шаҳар хўжалиги блан қизиқдилар, янги уй-жойларни ва маданий-оқартув муассасаларининг биноларини кўздан кечирдилар. Норвегия журналистлари Навоий номли ўзбек опера ва балет театри блан узоқ вақт танишдилар. Театр биноси уларда катта таассурот қолдирди.

Сўнгра Норвегия журналистлари Сталин номидаги тўқимачилик комбинатида бўлдилар. Комбинат директори С. И. Комков меҳмонларга тошкентли тўқимачиларнинг меҳнатда эришаётган ютуқлари тўғрисида, ишлабчиқаришни янада такомиллаштириш, ишчиларнинг иш шароитини яна ҳам яхшилаш юзасидан комбинатда қилинаётган ишлар ҳақида гапириб берди. Меҳмонларнинг илтимоси блан уларга комбинатнинг асосий цехлари ва маданий-маиший муассасалари кўрсатилди.

Куннинг охирида Норвегия журналистларини Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари Ё. С. Насриддинова қабул қилди. Суҳбат вақтида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари ва Ташқи ишлар министри Ғ. С. Султонов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг Ўринбосари Х. М. Абдуллаев, министрлар, республика Министрлар Советининг мас'ул ходимлари, бирқанча бошқармаларнинг раҳбарлари ҳам ҳозир бўлдилар.

Ё. С. Насриддинова ва республиканинг бошқа раҳбар ходимлари четэлли журналистларга Ўзбекистон халқ хўжалиги ва маданиятининг ривожланиши тўғрисида, олтинчи бешйилликда республикада хўжалик ва маданий қурилиш перспективалари тўғрисида гапириб бердилар. Журналистлар томонидан кўп саволлар берилди ва улар ўз саволларига қониқарли жавоблар олдилар. Делегация раҳбари Ю. Селанд Норвегия журналистлари группаси номидан олган ахборотлари учун миннатдорчилик билдирди.

Кечқурун делегация а'золари Муқимий номли музикали драма ва комедия театрида «Азиз ва Санам» спектаклини томоша қилдилар. (ЎзТАГ).

„Биз Франция блан СССРнинг дўст бўлишини истаймиз"

Франция Бош Министри Ги Молле ва ташқи ишлар министри Кристиан Пинонинг совет журналистлари делегацияси блан суҳбати

ПАРИЖ, 25 апрель. (ТАСС). Совет журналистлари делегацияси француз халқининг ҳаёти блан танишиш, француз журналистлари блан аҳоли ўртасидаги турли табақаларнинг вакиллари блан алоқа ўрнатиш учун Франция ҳукуматининг таклифига мувофиқ Францияга келган эди. Шу нарса ҳаммага аёнки, бир-бирлари блан танишиш халқларнинг бир-бирларининг фикрларини яхшироқ англашларига, улар ўртасидаги дўстона алоқаларни мустаҳкамлашга ёрдам беради, тинчлик ишига хизмат қилади.

Кейинги кунларда делегация қатнашчилари мамлакат бўйлаб саёҳат қилдилар. Улар ҳаммаерда — Франциянинг йирик маданий ва саноат марказлари бўлган Лион ва Марсельда ҳам, кичик шаҳар ва посёлкаларда ҳам мамлакатимизга нисбатан бўлган катта қизиқишни кўрдилар. Кичик бир шаҳарнинг кекса мэри совет журналистларига завқ блан қуйидагиларни айтди:

— Менинг бутун ёшлик чоқларим француз-рус дўстлиги шиори остида ўтди. Бу дўстлик сизнинг мамлакатингиз учун ҳам, бизнинг мамлакатимиз учун ҳам зарур ва фойдалидир. Совет Иттифоқи вакилларини шу кичик шаҳримизда табриклаш блан бахтиёрман ва шунга амин бўлингизки, ватандошларимнинг кўпчилиги ана шу туйғуларни баҳам кўради.

Бундай учрашувлар Франция блан Совет Иттифоқи ўртасидаги алоқаларни мустаҳкамлаш ва кенгайтириш ғоят зарур иш эканлигига, замонамизнинг энг муҳим талаби эканлигига ишонч туғдиради.

Ташқи ишлар министри Кристиан Пино ва Бош Министр Ги Молле кеча совет журналистлари делегациясини қабул қилдилар.

Кристиан Пино ташқи ишлар министрлиги биносида совет журналистларини қабул қилиб, бундай визитлар Франция блан СССРни бир-бирлари блан яқинлаштиришга ёрдам беради, деди. «Мен, — деб уқтириб ўтди у, — доим шундай алоқалар тарафдори бўлиб келдим, чунки дипломатия муносабатларининг бир ўзигина кифоя эмас. Бизнинг инженерларимиз, студентларимиз, журналистларимиз ва ишчиларимиз сизнинг мамлакатингизга боришлари керак, сизнинг кишиларингиз ҳам Францияга тез-тез келиб туришлари лозим».

Пино Франция ҳукумати раҳбарларининг Москвага қиладиган сафарига тўхталиб, бундай деди: «Франция-Совет муносабатлари нуқтаи назаридангина эмас, балки халқаро проблемаларни ҳал этишда ҳар иккала мамлакатимиз ўйнайоладиган рольни ҳам э'тиборга олиб, Москвага қиладиган сафаримизга қизиқиб қарайман».

Пино совет журналистларининг саволларига жавоб қайтариб, айтдики, кўп соҳаларда Франция блан СССРнинг манфаатлари бир хилдир. Аммо, шу блан бирга муайян қийинчиликлар ҳам бор. Реалистик нуқтаи назардан қараганда, жанжалли масалаларни амалий равишда ҳал этиш йўлларини топиш мумкин. Сўнгра Пино, Франция блан Совет Иттифоқининг бир-бирлари блан яқинлашуви ҳар иккала мамлакат манфаатлари учунгина эмас, балки халқаро вазиятдаги кескинликни юмшатиш учун ҳам зарур, деди.

Ташқи ишлар министри қуролсизланиш проблемаси тўғрисида гапириб, бу соҳадаги ҳарқандай прогресс халқаро миқ'ёсдаги бошқа проблемаларни ҳал этиш учун қулай шароит вужудга келтириши мумкин, деди.

Ҳинди-Хитой масаласи юзасидан янги кенгаш чақириш имконияти тўғрисидаги саволга жавоб қайтариб, Пино айтдики, АҚШ ва Жанубий Вьетнам ана шу кенгашда қатнашишга рози бўлсалар, у ҳолда бу кенгаш ҳаммани қизиқтирган бўлур эди, акс ҳолда ана шу кенгашнинг қарорларини амалга ошириш иложи бўлмас эди. Франция, деди ташқи ишлар министри, қийин аҳволга тушиб қолди. Бир томондан, Франция битимларнинг гаранти сифатида ҳаракат қилиши лозим, иккинчи томондан эса, бу битимларда француз қўшинларини Ҳинди-Хитойдан олиб чиқиб кетишни кўзда тутган модда бор.

Атлантик иттифоқининг эволюцияси зарурлиги тўғрисидаги масалага тўхталиб, Пино бундай деди: Халқаро кескинлик юмшаб борган сари, халқаро кескинлик камайиб борган сари хавфсизликни та'минлаш воситалари тўғрисидаги масала бошқа проблемаларга қараганда унча муҳим бўлмай қолади.

Пино Яқин Шарқ проблемаларига тўхталиб айтдики, Франция ҳукуматининг позицияси Исроил блан араб мамлакатлари ўртасида уруш бўлишига йўл қўймасликдан иборат. Пино ер юзининг ана шу қисмига қурол-яроғ етказиб беришни тўхтатиш тарафдори эканлигини айтди ва қурол-яроғларнинг етказилиб берилиши буюк давлатлар ўртасида конкуренция вужудга келтиради, бу конкуренция тинчлик ишига хавф туғдиради, деб та'кидлади. Пино ер юзининг шу қисмида БМТ доирасида тинчитишдан иборат умумий сиёсатни амалга ошириш зарур, деди.

Пино ўз сўзининг охирида айтдики, Москвага қиладиган сафаримизда Франция ҳукумати совет раҳбарлари блангина эмас, балки халқнинг ўзи блан ҳам алоқа ўрнатишдан хурсанд бўлади. «Совет халқига шуни ма'лум қилингизки, — деди у, — биз Франция блан СССР ўртасида дўстлик бўлишини истаймиз».

Совет журналистларининг ташқи ишлар министри блан бўлган ва бир соатча давом этган суҳбати тамом бўлди. Совет журналистлари ташқи ишлар министрлигининг қадимий биносидан чиқадилар ва бош министрнинг резиденцияси — «Матиньон» отелига қараб йўл оладилар.

Иккинчи қаватда юмшоқ гиламлар ёзилган ва деворларига гулдор гиламлар осилган кичик бир хонада Франция Бош Министри Ги Молле совет журналистлари блан учрашди. Бош министр совет журналистлари блан таништирилганидан кейин у қуйидаги баёнотни ўқиб берди:

«Мен буерда сизларни, совет матбуотининг вакилларини қабул қилиш блан жуда хурсандман. Бу, сизлар блан биринчи марта алоқа боғлашимиздир, бирнеча ҳафтадан кейин Совет Иттифоқига борган вақтимда сизлар блан тез-тез учрашиб туриш имконига эга бўламан.

Сиз буерда бўлган вақтингизда мамлакатимиз ҳаётининг жуда кўп томонлари блан — унинг қишлоқлари блан, унинг сўнгги вақтларда эришган ба'зи муваффақиятлари блан: Марсель порти, Лион районининг саноати блан, Донзер-Мондрагондаги гидротехника иншоотлари блан танишиш имкониятига эга бўлдингиз. Ана шу гидротехника иншоотлари Рондаги ишларнинг катта комплекси элементларидан биридир. Сизнинг сафарингиз қисқа бўлишига қарамай, бу сафарингиз Франциядаги ҳаётнинг турли томонлари блан танишиб чиқишингизга имкон беради.

Ҳамма нарсани ўз кўзинг блан кўриш ва саёҳат қилиш яхшидир. Аммо, эҳтимол бу кифоя қилмас: ҳақиқий воқи'ликни кўриб билишга ҳам ҳаракат қилиш керак».

Бош министр сўзини давом эттириб, бундай деди: «Ба'зи социал структуралар ҳалокатга маҳкумдир, бошқа социал структуралар эса муқаррар суратда уларнинг ўрнини босиши керак, деган идея эҳтимол назариётчиларни қизиқтирар. Агар бу идеяни жуда ҳам қат'ий суратда қўлланадиган бўлсак, у янглиш фикрларни вужудга келтириши мумкин. Биз ҳам ўз мамлакатимизда ба'зан сизнинг мамлакатингиз тўғрисида янглиш фикрларда бўлган эдик ва бу нарсанинг зарарли эканлигига аминман. Бундай позициядан воз кечмоқ керак. Биз реал кишиларни ва халқларни, уларнинг интилишлари, умидлари, ғамхўрликларини доим биринчи ўринга қўймоғимиз лозим».

Сўнгра, Ги Молле жаноблари Франциянинг ўз экономикасини ривожлантириш соҳасида кўраётган тадбирлари тўғрисида гапиради: «Ба'зи секторларда, масалан, нефть, автомобиль саноатида ёки электр қуввати ишлаб чиқаришда бирмунча ривожланиш борлигини кўрамиз. Талайгина нефть конлари очилди ва айни вақтда Франция уран ишлаб чиқарабошладики, бу нарса Францияни дун'ёда атом энергияси ишлаб чиқараётган биринчи мамлакатлар қаторига қўйди. Экономиканинг асосий тармоқларида национализация амалга оширилди: Электростанциялар, кўмир саноати, банклар, темир йўллар национализация қилинди».

Сўнгра, бош министр ҳукумат томонидан кейинги вақтларда амалга оширилаётган социал тадбирлар тўғрисида гапирди.

«Франция, — деди Ги Молле, — халқаро соҳада иттифоқларда қатнашмоқда... Франция ана шу иттифоқларга содиқ бўлиб қолиш ниятидадир».

Бош министр француз жамоатчилигини қизиқтираётган ба'зи проблемаларни эслатиб ўтди. «Шимолий Африка проблемаси, — деди у, — шубҳасиз, ана шундай проблемаларнинг биридир. Ихтиёрий суратда бир-бирларига қарам бўлиш йўлини сақлаб қолган ҳолда Тунисга ва Марокашга берган мустақиллигимиз Франциянинг эркинлик традицияларига ва унинг олижанoблигига мос келади. Жазоирда жойлашиб қолган икки халқнинг қардошларча тинч-тотув яшашига эришиш тўғрисида гап боради. Ана шу халқларнинг ҳарбири кўп сонлидир: Жазоирда европалилар 1 миллиондан ортиқ кишини ташкил этади, мусулмонлар эса 8 миллион кишини ташкил этади». Бош министр Жазоирдаги аҳволга тўхталиб, бундай деди: «Франция ҳукумати ва халқининг бутун куч-ғайрати Жазоирда тинчликни тиклашга қаратилган».

«Яқинда биз, — деб сўзини давом эттирди бош министр, — айни бир вақтда контроль қилинадиган ва изчиллик блан амалга ошириладиган қуролсизланишга кўпроқ э'тибор бердик. Хрушчев жаноблари Лондонда айтганидек, қуролсизланиш узоқ вақт зўр ғайрат блан ишлашни кўзда тутади. Бинобарин, биз бошқа халқаро проблемаларни ҳал этишни ана шу ҳаракатимиз ижобий натижага олиб келганига қадар кечиктираолмаймиз. Аммо, биз ана шу жуда муҳим соҳадаги ҳарқандай прогресс бошқа соҳалар учун яхши натижа берган бўлур эди, деб ҳисоблаймиз.

Биз ана шу масалаларнинг ҳаммаси юзасидан, шунингдек, шубҳасиз, бошқа масалалар юзасидан ҳам визитимиз вақтида сизнинг раҳбарларингиз блан гаплашамиз. Фикрларимизнинг энг асослисини биргаликда танлаб олиш учун ўз қарашларимизни таққослаб кўриш керак, бизнинг мақсадимиз ана шу. Менга келганда, шуни айтаманки, мен фикрларни рўй-рост ва очиқ кўнгил блан айтиш вақти келганлигини табриклайман ва эндиликда фикр алмашув имконияти туғилганлиги блан қувонаман. Бутун дун'ёда бахт ва тинчликка интилаётган барча халқлар ана шу учрашувларнинг самараларидан фойдалансинлар!».

Совет журналистлари Франция ҳукуматининг позициясини баён қилиб берганлиги учун бош министрга ташаккур билдирдилар ва совет жамоатчилиги алоқаларни ва халқаро ҳамкорликни кенгайтиришга яхши ният блан қараётганлигини уқтириб ўтдилар.

Журналистлардан бири Франция ҳукумати тинч-тотув яшашнинг беш принципига қандай қарайди, деб савол берган эди, Ги Молле бу саволга жавоб қайтариб, Совет ҳукуматининг раҳбарлари блан музокаралар олиб борилганига қадар бу саволга жавоб бермасликни афзал кўраман, деди. Ги Молле маданий алоқа ва ўзаро визитларни кенгайтириш тарафдори эканлигини айтди.

Ги Молле қуролсизланиш проблемасига тўхталиб, мен пессимист эмасман, деди ва қуролсизланиш бутун дун'ёда яхши вазият вужудга келтиражагига чуқур ишонганлигини билдирди. Унинг айтишича, бу масалани ҳал этиш учун манфаатдор ҳамма томонлар иккинчи томоннинг нуқтаи назарини ҳисобга олиш блан бирга, қуролсизланиш масаласида илгари туттан позицияларидан воз кечмасликлари ҳам зарур.

Жосуслар жиноят устида тутилдилар

БЕРЛИН, 24 апрель (ТАСС). Берлиндаги совет коменданти вазифасини бажарувчи полковник И. А. Коцюба кеча немис ва четэл матбуоти мухбирларини тўплаб, уларга 22 апрельда Германиядаги совет қўшинлари группасининг алоқачилари Америка служба́си томонидан совет қўшинларининг алоқа линиялари ўтган жойни ва Германия Демократик Республикасининг алоқа линиялари ўтган жойни остидан ковлаб қўйилганлигини топиб олганликларини айтиб берди. Шундан кейин немис ва четэл журналистлари алоқа линияларининг остига қай тариқа ковлаб кирилганлигини ва бу жиноятнинг бутун тафсилотини кўриб танишмоқ учун Берлиннинг Альт-Глиникке районидаги Шенефельд катта тош йўлига бордилар.

Берлиндаги Америка секторининг чегараси Шенефельд тош йўлидан сал нарироқда ўтган. 400—500 метр нарида Америка ҳарбий ма'мурлари томонидан махсус қурилган бинолар шу йўлдан бемалол кўринади.

Тош йўлнинг икки томони бўйлаб бир метрча чуқурликка телефон кабельлари кўмилган. Бу телефон кабельларининг ҳаркайсисидан Германиядаги совет қўшинлари группаси, шунингдек Германия Демократик Республикаси фойдаланади.

Телефон кабельларининг остига қазиб кирилган йўл Америка биноларининг қоқ рўпарасидан топилди. Бу йўлни ковлаб кўриш натижасида ер остидаги 4—5 метр чуқурликда телефон орқали сўзланган гапларни махфий равишда эшитмоқ учун махсус бино борлиги аниқланди.

Махсус қазилган қудуқда совет қўшинларининг кабельларидан тормоқлар чиқарилган ва бу тормоқларнинг симлари тақсимловчи аппаратга олиб бориб уланган. Сўнгра мана шу тормоқ симлари кучайтирувчи аппаратга туташтирилган ва Берлиннинг Америка секторидаги территорияга қараб кетган кабельга бирлаштирилган.

Асосий ускуналар бир чеккада бўлган кучайтирувчи станцияга жойлаштирилган. [illegible]

блан бўялган ва унинг ичи люминесцент лампалар блан жуда ёруғ қилиб ёритилган. Бинонинг ичига температурани ва ҳавонинг намлигини ҳамма вақт биртекисда сақлаб турадиган махсус аппаратлар ўрнатилган. Ускуналар ва асбобларда Америка фирмалари ва бошқа четэл фирмаларининг белгилари кўриниб турибди. Бу ерда тақсимлагич ва кучайтиргич аппаратлардан ташқари, телефон орқали сўзланган гапларни ёзиб оладиган магнитофон ва икки жуфт наушник (қулоққа қўйиб эшитадиган асбоб) бор. Магнитофон лентаси узилиб ётибди: афтидан, жосус шошиб қолиб қочганлиги сабабли бу лентани ўраб қўйишга улгурмаган бўлса керак.

Ҳамма аппаратлар ишлаб турибди. Берлиннинг Америка секторидан ҳали ҳам электр токи келиб турибди. Ҳавонинг температурасини ва намлигини биртекисда сақлаб турадиган аппаратлар ва сувни чиқариб ташлайдиган насослар ишлаб турибди. Гоҳо-гоҳо Америка ҳарбий дала телефонининг жиринглаганлиги эшитилади.

Совет ҳарбий экспертларининг айтишига қараганда, бу аппаратлар алоқа муассасаларида ишлатилиб келган оддий ускуналар эмас, балки телефонда сўзланган гапларни эшитиб олмоқ учун махсус равишда ясалган ва қурилган аппаратлардир.

Кучайтиргич станциядан Берлиндаги Америка сектори томонига, экспертларнинг аниқлашича, қарийб 460 метр узунликда тоннель очилган. Бу тоннельнинг диаметри 2 метрча бўлиб, унинг деворлари металл тюбинглар ва қалин тунукалар қопланиб мустаҳкамланган. Бу тоннельга ҳам нам кирмаслигини та'минлайдиган чоралар кўрилган. Тоннельнинг деворлари бўй- [illegible]

катта капитал маблағ сарф бўлган ва бунинг учун ер остидан йўл очишга керакли энг янги воситаларнинг ҳаммаси ишлатилган. Бундай вазифани бажаришга айрим хусусий кишининг ёки хусусий ташкилотнинг қурби етмаган бўлур эди. Тоннельни қуриш ва аппаратларни ўрнатиш ишлари катта ташкилот томонидан аниқ мақсад блан, я'ни жосуслик қилиш мақсади блан бажарилганлиги яққол кўриниб турибди. Бу ишларнинг ҳаммаси бу соҳада тегишли тажрибаси бўлган малакали кишилар томонидан бажарилган.

Америкали жосуслар ўзларини тасодифий қўлга тушишдан сақлаб қолмоқ учун оддий найранг ишлатиб, рус ва немис тилларида сўзлар ёзилган сўқма огоҳлантиришларни осиб қўйганлар. Кучайтиргич станциянинг пўлат қопланган эшигига: «Германиядаги совет қўшинлари группасининг бош қўмондони бу ерга киришни тақиқлайди» деб ёзиб қўйилган. Америка секторига томон борадиган тоннельнинг ўртасида қум тўлдирилган қоплардан баррикада қилиб қўйилган ва уларнинг устига «Америка секторига ўтадиган йўл» деб ёзиб қўйилган. Шундан бирнеча ўн метр нарида қилинган иккинчи баррикаданинг устига «АҚШ давлатининг мулки» деб ёзиб қўйилган. Баррикаданинг нариги томонидаги тортилган бурама сим орқали электр токи ўтказиб қўйилган.

Немис ва четэл мухбирлари тоннельни ва ер остидаги иншоотларни кўриб чиқканларидан кейин шу нарсага қат'ий ишонч ҳосил қилдиларки, ер остидаги бу иншоотни ташкил этган кишилар Германиядаги совет қўшинлари группасининг ва Германия Демократик Республикасининг алоқа линиялари орқали телефон во- [illegible]

Ер остидаги бу иншоотларнинг топилганлиги муносабати блан Берлиндаги Америка ҳарбий ма'мурларида қандай таассурот туғилганлиги ҳам диққатга сазовордир. Уларнинг шу муносабат блан қилаётган ҳаракатлари Америка ма'мурларининг кутилмаган бу воқиадан саросимага тушиб қолганликларини кўрсатади.

Берлиндаги совет ҳарбий коменданти вазифасини бажарувчи полковник И. А. Коцюба 1956 йил 23 апрельда Берлиндаги Америка коменданти генерал-майор Ч. Дашер ҳузурига бориб, унга норозилик билдирди. Генерал Дашер бунга жавобан, бу воқиадан менинг асло хабарим йўқ ва Альт-Глиникке районида Американинг одатдаги алоқа хизмати бошқармалари жойлашган деб айтди. Америка коменданти текшириш ўтказишга ва'да берди.

Полковник Коцюба Америка комендантига ўзингиз ўша жойга бориб бор нарсанинг ҳаммасини ўз кўзингиз блан кўрингиз, шунингдек синчиклаб текшириш ўтказмоқ учун Совет—Америка аралаш комиссияси тузайлик, деб таклиф қилди. Броқ, Америка коменданти бу таклифни қабул қилишдан бош тортди.

Берлиндаги Америка ҳарбий ма'мурларининг бундай йўл тутаётганлигига сабаб шуки, тоннель, ер остидаги иншоотлар ва бу иншоотлардаги аппаратлар шу ишларни ташкил этган кишиларнинг жиноятkорона жосуслик мақсадини кўзлаганликларини яққол кўрсатиб турибди. Мутлақо равшандирки, Америка ма'мурлари рад қилиб бўлмайдиган фактлар олдида қийин ва ўнғайсиз аҳволга тушиб қолдилар. Шунинг учун ҳам улар мас'улиятдан қочмоқ учун уриниб кўрмоқдалар. Броқ, улар ҳарқанча қилсалар ҳам, фактлар фактлигича қолаверади.

Жамоатчилик Америка ма'мурларидан шу иш блан боғлиқ бўлган воқиаларнинг ҳаммаси тўғрисида очиқ-ойдин баёнот беришларини кутмоқда.

Германия Демократик Республикасининг аҳолиси Америка ҳарбий ма'мурлари- [illegible]

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТРЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 27 ва 28/IV да **Холисхон.** 28/IV га билетлар сотилган.
НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 27/IV да **Трубадур,** 28/IV да **Вертер.**
МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 27/IV да **Катта концерт,** 28/IV да **Нурхон.**

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОДИНА», НАВОИЙ номли, «ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН», — кундуз ва кечқурун янги ҳинд бадиий фильми **Бомбай қизи.**
«ЁШ ГВАРДИЯ — кундуз ва кечқурун янги румин бадиий фильми **Горнист набиралари.**

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ВАТАН», «ИСКРА», «УДАРНИК» — **Бомбай қизи.**

«ПРОМКОМБИНАТ» АРТЕЛИГА
химиявий усулда тозалаш ва бўяш мастери, косметичка, маникюрша

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Чирчиқ шаҳри, Октябрьская кўча, 7-нчи уй.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
РСФСРда хизмат кўрсатган артист —
Уссурия ва Бенгалия йўлбарсларини ўргатувчи
А. Н. АЛЕКСАНДРОВНИНГ ХАЙРЛАШУВ ГАСТРОЛЬЛАРИ.
Томоша кеч соат 8 да бошланади.
30 апрель, 1 ва 2 майда
Байрам томошалари
Билетлар ҳозирдан сотилмоқда.

Хизматчи кўча, Тилов тупик, 28-нчи уйда турувчи **Салим Холиқовнинг** Лабзак кўча, 4-нчи тупик, 43-нчи уйда турувчи Ҳури Муҳамедовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Москва район, 2-нчи участка халқ судида кўрилади.

Тошкент шаҳар, 19 Февраль кўча, 23-нчи уйда турувчи **Виктор Климович Харченконинг** Қорасув район, Зелёная кўча, 21-нчи уйда турувчи Нина Тимофеевна Нечаевадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область, Қорасув район, 2-нчи участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 36334 ва 33282 орқали Партия турмуши бўлими — 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 132, Маданият бўлими — 132, Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040, Қишлоқ хўжалик бўлими — 39040, Саноат ва транспорт бўлими — 132 Хатлар бўлими — 34048. Маҳаллий ахборот бўлими 135. Секретариат — 34048. Э'лонлар бўлими — 38142.

Р. 03820. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётнинг босмахонаси. Нашр. № 1423.